Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 158 (15781) | 1981 оной июлиин 9, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

ЭРДЭМЭЙ БА СОЁЛОЙ ГУЛАМТАНУУД

Энэ үдэрнүүдтэ республикымнай ниислэл — Улаан-Үдэдэ ...блиотекэнүүдэй хүдэлмэришэдэй Бүхэроссин зүблөөн ...гэржэ байна. Партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдтэй ...лдуулан, эрдэм соёлой олон тоото гуламтануудай номой ...нуудые бүри үргэнөөр, аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ ту... энд һонирхолтой хөөрэлдөөн болоно. Суглаанда ха...дагшад «Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ бо... эрдэм техникын дэбжэлтэдэ библиотекэнүүдэй дүүргэдэг ...гые дээшэлүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай 1974 ондо бата... абтаһан тогтоолой дүргэлтын ябасые зүбшэнэд.

Хүн зониие номоор хангалгые мүнөө үе сагай эрилтын ...мжээндэ хүргэхэ талаар манай республикын соёлшод ни...д ехэ, халан абамаар дүршэлтэй болонхой гэжэ зүблөөн... хабаадагшад тэмдэглэнэ. Түрүү дүй дүршэлтэй соёл...одой жэшээгээр ажал хүдэлмэреэ эрхилжэ, республикым...й библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд арбадахи табан жэ...йнгэ түсэб, даабаринуудые бүхы талаарнь дүүргэһэн бай... юм. Мүнөө Буряад ороной хото городуудта, һууринтос...уудта, промышленна предприятинуудта, бүхы шатын һур...улинуудта 1237 библиотекэ үдэр бүри уншагшадаа урижа, ...нэ, һонирхолтой номуудые дурадхана, эрдэм мэдэсээ ...эшэлүүлхэдэнь үзэл сурталай, мэргэжэлэй талаар бүри ...нэгы болбосоролтой болоходонь туһалжа байдаг гээшэ. Гүрэнэй библиотекэнүүдһээ мүнөө республикымнай хүн ...оной 80 гаран процентнь ном абадаг, харин һүүлэй жэл...үүдтэ уншагша бүхэн библиотекэһээ бүри олоор номуудые ...бадаг болоо. Мүнөө үедэ уншагшад уран зохёолнуудһаа ...адна ниитэ-политическэ шэглэлтэй, техническэ болон хүдөө ...жахын асуудалнуудта зорюулагдаһан номуудые захижа аба... Энэ ушар уншагшадай саг үргэлжэ ургажа байгаа эрил...нүүдые эли тодоор гэршэлнэ бшуу.

Олониитын библиотекэнүүдэй хүдэлмэриие хүтэлбэрилгэ ...эрээ байса һайжарна. Республикымнай эрдэм соёлой эдэ ...уламтанууд тусхай түбэй нэгэдэмэл системэнүүд болгогдон...ой. Энэнь заха холын фермэ, гүүртэнүүдтэ, үйлэдбэриин ...үхы участогуудта ажалладаг, ямаршье наһанай, элдэб мэр...жэлтэй хүн зониие шухала хэрэгтэй номуудаар хангаха, ...ии байгаа номой жасые дүүрэнээр ашаглаха зохид арга ...оломжонуудые олгоно. Районуудай болон хүдөөгэй биб...иотекэнүүдэй дэргэдэ эрдэм техникын шэнэ амжалтануудай ...ухай мэдээсэл тарааха таһагууд байгуулагданхай.

һүүлэй жэлнүүдтэ библиотекэнүүдтэ дээдэ эрдэмтэй мэр...эжэлтэд олошоржо, олониитын дунда эрдэм техникын, оюун ...аанай шэнэ түйлалтануудые тарааха зорилготой хүдэлмэ...рин шанаоые эрид һайжаруулна гэжэ хэлэлтэй. Эндэ ма...ай Зүүн Сибириин соёлой институдай коллективэй оруул...аг хубита ехэ.

Хүн зоной дунда эрдэм соёл тараан нэбтэрүүлжэ байха ...ндэр үүргэтэй эдэ зурганууд мүнөө үедэ партиин XXVI ...ъездын шиидхэбэринүүдые хүн бүхэндэ гүнзэгыгөөр ойл...уулжа, тэдэниие уншагша бүхэнэй ажабайдалай үндэһэн зо...илго болгохо, эрдэм мэдэсыень. шадал, зоригыень арбан ...эгдэхи табан жэлэй түсэб, даабаринуудые бэелүүлгэдэ эл...үүлхэ талаар үргэн ехэ ажал ябуулжа эхилэнхэй. Эндэ олон ...онол арга боломжонууд. хүдэлмэриин элдэб түхэл маягууд ...эрэглэгдэнэ. Ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэл тараалга, һо...ирхолтой уулзалганууд. шэнэ номуудай выставкэнүүд үн...эргэгдэнэ, харуулан ойлгуулха зүйлнүүд саг соогоо шэнэ...гдэнэ. Олонхи библиотекэнүүдтэ «Съездһээ съезд хүрэтэр» ...эһэн уряа доро удха түгэс уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд болоһон байна.

Хүдөөгэй ажалшадые һонирхолтой номуудаар саг соонь ...хангажа, уншагшадай табиһан асуудалнуудта хүсэд дүүрэн ха...рюу үгэхэдөө, Хоринн, Хэжэнгын, Прибайкалиин, Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын районуудай библиотекэнүүдэй хүдэлмэри...лэгшэд ажалдаа зохёохы ёһоор хандана. Тэдэнэр ...нютагай партийна организацинуудай хүтэлбэри доро эдэб...хитэй ажал ябуулжа, үзэл сурталай хүдэлмэриие комплексно ...гуримаар эмхидхэхэ хэрэгтэ ёһотой хубитаяа оруулдаг бай...за юм.

Манай республикын библиотекэнүүдэй дүй дүршэл Россин Федерациин соёлой мэргэжэлтэдэй зүгһөө һайшаагдаһан ...байха юм. Шэнэ эрилтэнүүдые гүнзэгыгөөр ойлгожо, ажал ...хүдэлмэриеэ тэдээнтэй зохилдуулан хубилгаһан габьятай...шуулай дунда Баргажанай районой Онёогой хүдөөгэй библи...отекые даагша Л. И. Ринчинова, Хориин районой Дэдэ-...Тайлса һууринда үни удаан сагта бибилотекэрээр хүдэлдэг ...Э. С. Потемкина, Зэдын районой Оёорой хүдөөгэй библиотекые даагша Т. М. Цыремпилова болон бусад олон нүхэд ...оролсодог. Эдэ соёлшодые нютагайнь хүн зон хододоо хүн...дэтэйгөөр хүлеэжэ, захиһан номуудаа абажа урмашадаг.

Гэхэтэй хамта олонхи библиотекэнүүдэй шэнэ ёһо гури...маар хүдэлдэг болоһоншье һаа, зарим нютагуудта энэ эрдэм ...соёлой гуламтануудай хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөөл ...ушарһаар гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүнөө үе сагай эрил...тын ёһоор хүдэлмэридөө шэнэ дүй дүршэл, онол аргануудые ...нэбтэрүүлхэ хэрэг зарим библиотекэнүүдтэ дааншье һаа, ...унжагайруулагдана. Олохон библиотекэнүүд уншагшадта ...үгэдэг номуудайнгаа тооё мүртэйгөөр нэмэнэгүй, номуу...дынь үни удаан сагта миин хэбтэдэг. Тиихэдэ үйлэдбэриин ...участогуудта, шэнээр бодхоогдоһон гэр байрын массивуудта ...библиотекэнүүд угы байдаг. Залуу мэргэжэлтэдэй ажалһаа ...гаража ошохо хэрэг анхарагданагүй.

Партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ зо...рилгоор абтаха хэмжээ ябуулгануудайнгаа гансал тооень оло...шоруулха бэшэ, тэдэнэй аша үрыень, шанарыень эрид һай...жаруулха гээшэ библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ ...хүндын хэрэг мүн. Имагтал энэ аргаар библиотекэнүүд хү...мүүжүүлгын хүдэлмэридэ үзүүлдэг нүлөөгөө ехэ болгохо ...байна. Уншагшадайнгаа бүлэг бүхэниие түс бүридэнь дээ...дэ хэмжээндэ хангаха, илангаяа арадай ажахын мэргэжэлтэ...дые, үхибүүдые, эдиршүүлые, түсэбтэ табан жэлэй габша...гай барилганууд дээрэ ажаллагшадые эрхимээр хангаха ту...хай эрилтэ хурсаар табигдана гээшэ.

Ажабайдалаймнай һайжарха бүри. ажал хүдэлмэриин онь...һожоруулагдаха тума сүлөө саг улам ехэ ...болоно. Тиимэһээ сүлөөтэй сагтаа һонин ном уншаха, эрдэм ...мэдэсээ, соёл гэгээрэлээ дээшэлүүлхэ арга ...боломжо хүн бүхэндэ олгохо шухала болоно ...бшуу. Энэ хэрэгтэ мүнөө республикын библиотекэнүүдтэ бии ...байгаа 13 миллион гаран хэһэг номуудые бултыень хэрэглэ...жэ, шадаал һаа, олон хүнүүдтэ тарааха зорилго табигдана. ...Эдэ зорилгонуудаа бэелүүлхын тула республикын библиоте...кэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд өөһэд хоорондоо үргэн далай...сатай социалис мүрысөө эмхидхэхэ, эрхим һайнаар ажалла...даг коллективүүдэй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо ...зэргэтэй. Энэ хэрэгтэнь партийна комитедууд, совет, проф...союзай, комсомолой органууд али бүхы туһаламжа, дэм...жэлгэ үзүүлхэ уялгатай.

РСФСР-эй арбадахи зарлалай Верховно Советэй гурбадахи сесси

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮСЭН АРАДҺАА ҮНДЭҺЭТЭЙ

РСФСР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй гурбадахи сесси июлиин 7-до Москвада, Кремлиин Ехэ ордон соо нээгдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **М. С. Соломенцев** КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдтэ үндэһэлжэ, РСФСР-эй арадай депутадуудай Соведүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай элидхэл хээ.

КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневэй элидхэл дотор тодорхойлогдоһон заабаринууд ба тобшололнууд манай общественэй ажабайдалда үдэрһөө үдэртэ улам гүнзэгы ехээр нүлөөлнэ, коммунизмын аша туһада совет арадые шэнэ амжалтануудта зоригжуулна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Съездын шиидхэбэринүүд уласхоорондын ажабайдалда гүнзэгы ехэ нүлөө үзүүлнэ. Шахардуу байдал һуларуулгые хангахын түлөө тэмсэдэг бүхы хүнүүдые тэдэ зоригжуулна, империализмда эсэргүүгээр, эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэдэг хүсэнүүдые нэгэдүүлхэдэ туһална. Леонид Ильич Брежневэй дурадхалаар баталагдан абтаһан парламентнуудта болон дэлхэйн арадуудта СССР-эй Верховно Соведэй хандалга съездын найруулһан эб найрамдал бэхижүүлхэ программые бэелүүлгэдэ шэнэ шухала хубита болоо. Бүхы хүн түрэлтэнэй ерээдүй тухай анхарал оролдолгоор нэбтэрһэн СССР-эй Верховно Соведэй хандалга шэнэ дайе зайсуулан сараха, эб найрамдал сахин хамгаалха талаар совет арадай бата хүсэл эрмэлзэлтэй байһые элирхэйлэн гэршэлнэ.

Бүхы совет хүнүүдтэл адли, Россин Федерациин ажалшад съездын шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Тоосоото элидхэл соохи заабаринуудые, тобшололнуудые, Коммунис партиин, Совет гүрэнэй дотоодын болон гадаадын политикые нэгэн һаналтайгаар һайшаан дэмжэнэ гэжэ элидхэлшэ мэдүүлээ. Партиида, тэрэнэй Центральна Комитедтэ хизааргүй ехэ этигэл найдалтай, манай үе сагай политическэ ба гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, Ленинэй хэрэгые үнэн сэхээр үргэлжэлүүлэгшэ, эб найрамдалай түлөө, коммунизмын илан мандахын түлөө дүлэтэ тэмсэлшэ Леонид Ильич Брежневые үнэн зүрхэнһөө хүндэлдэг, талархадаг байһанаа тэдэ элирхэйлнэ.

СССР-эй Конституциин, союзна ба автономито республикануудай конституцинуудай баталагдан абтахада, арадай депутадуудай Соведүүдэй ажал ябуулгада шэнэ шата эхилһэн байгаа гэжэ партиин XXVI съезд тэмдэглээ һэн. Гол юумэниинь юуб гэхэдэ, тэрэ хүн зоной олон янзын эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангаха талаар хэглэһэн залан сэхэ хүдэлмэри болоно. Экономическа ба социальна хүгжэлтын асуудалнууд комплексноор шиидхэгдэнэ, нютагай Соведүүдэй этигэмжэ түлөөлэлгэнүүд үргэдхэгдэнэ, общественэ хүтэлбэрилхэ хэрэгүүдтэ олониитэ улам эдэбхитэйгээр хабаадуулагдана. Верховно засагай зурганай хубинь боложо, Совет бүхэн ажалладаг байна.

Соведэй мэдэлэй газар дайда дээрэ — хото городто, районда, хүдөө нютагта — хүн дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлэгдэдэг байна гэжэ М. С. Соломенцев тэмдэглээ. Эндэ тэрэ эрдэм һургуулитай, ажалай дүршэл шадабаритай болодог юм. Эндэ ажаллахадаа, нүхэд ёһоной харилсаа холбооной, нэгэ нэгэндээ туһалха мэдэрэлтэй болодог байна бшуу. Хүнэй ажабайдалда болоһон али бүхы үйлэ хэрэгүүд Совет засагай зүгһөө анхарал оролдолгоор хүреэлэгдэдэг гээшэ. Тиимэһээ манай ороной бүхы ангинуудай ба социальна бүлэгүүдэй, бүхы нацинууд ба арад үндэһэтэдэй зүгһөө тэрэ хэлбэришэгүйгөөр дэмжэгдэдэг.

Хүнэй аша туһын гүрэнэй зүгһөө улам ехэ анхарал оролдолгоор хүреэлэгдэхэдэнь, совет зургануудай ажал ябуулга бүри үргэн ехэ болодог гээшэ. Энэ талаар партиин үнгэрһэн съезд бидэнэй урда шэнэ зорилгонуудые табяа. Энэ ушар хүнүүдэй ажалтай, һуудал байдалтай, гэр бүлые бэхижүүлгэтэй, байра байдалыень һайжаруулгатай, ургажа ябаа үетэниие хүмүүжүүлгэтэй, бусад зорилгонуудтай холбоотой ехэ, шухала асуудалнуудта хабаатай байна.

Социальна асуудалнуудые шиидхэлгын үндэһэ һуури болохо материальна үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ саг үргэлжэ анхаралаа хандуулха гээшэ Соведүүдэй, эдэнэй гүйсэдхэхэ ба захиргаанай зурганууудай гол уялга болоно. «Ажахын байгуулалтада арадай депутадуудай Соведүүдэй үүргые саашаданъ дээшэлүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо энэ онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Гол шэглэлнүүдтэй зохилдуулагдажа, энэ табан жэлдэ, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ республика дотор промышленностиин үндэһэ һуурита һалбаринуудые саашаланъ хүгжөөхые, арадай хэрэглэмжын эд бараа ехээр үйлэдбэрилхые, хүдөө ажахые али бүхы талаарнь дээшэлүүлгэ хараалагдана. Транспортын, барилгын, хүн зоной ажаһуудал хангалгын талаар шухала зорилгонууд тодорхойлогдоо. Түлишын-элшэ хүсэнэй баазые бэхижүүлхээр, металл, машина бүтээлгын, химическэ индустриин продукцинуудые ехээр үйлэдбэрилхөөр хараалагдаа. Зүүн ба Хойто районуудай экономическа хүсэ шадалые хурдан түргэнөөр үргэдхэхэ, нефтиин ба газай ашагта малтамалнуудай шэнэ хэбтэшэнүүдые нээхэ, территориальна-үйлэдбэриин комплекснуудые байгуулха, Байгал-Амарай түмэр замай оршондохи байгаалиин үнэтэ шухаг баялигуудые уудалжа, ажахыда элсүүлэн хэрэглэхэ, тусхай зорилготой комплексно программануудые бэелүүлхэ шухала.

Ехэ, орёо, шухаг зорилгонуудай табигдажа байһые ойлгоно ха юмта даа гэжэ элидхэлшэ хэлээ. Эдэ бүгэдые лажа шиидхэхэ байһан тухай зорилгонууд партиин съезд дээрэ табигдаа һэн. Эдэнь ажалай бүтээсые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин арга нөөсэнүүдые эдэбхитэйгээр, хаа хаанагүй элсүүлэн хэрэглэхэ, ажахые ашаг үрэтэйгөөр эрхилхэ, үйлэдбэриин ба эрдэм, техникын хүсэ шадалые үрэ түгэсөөр ашаглаха гэһэн асуудалнууд болоно. Улам ургажа байгаа эрхэнүүдтэй зохилдуулжа, Соведүүд эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ уялгатай.

Хүн зондо шухала хэрэгтэй эд бараа үйлэдбэрилгые али бүхы талаарнь дээшэлүүлгэдэ, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиие хүгжөөлгэдэ съездын шиидхэбэринүүд дотор ехэ анхарал хандуулагдана. Хэрбээ бүхы предприятинуудай түсэбтэ даабаринуудаа дүүргээд, үйлэдбэриин хүсэнүүдые гүйсэд һайнаар хэрэглээл байгаа һаань, арад түмэнэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангаха талаар эдэ һалбаринуудай оруулдаг хубита нилээд ехэ болохо байгаа гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэридэ арадай депутадуудай Соведүүд шиидхэхы үүргэ үзүүлжэ шадаха, үзүүлхэшье ёһотой гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Хүн зоной ажаһуудалые хангалгада тохёолдодог совет хуули ёһонуудые хазагайруулгын ушар баримтануудай хажуугаар гаража болохогүй. Арадай зөөри уригшэдэй, хонжоо наймаашадай, хомхой хобдогуудай, зарим эд бараагаар хангалгала тохёолдоһон саг зуурын бэрхэшээл түбэгүүдые гансал өөһэдынгөө аша туһада һамбаашалхые эрмэлзэдэг бүхы хүнүүдэй хорото ябуулгануудые зайсуулха хэрэгтэй гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Эндэ Соведүүдһээ ехэ юумэн дулдыдана.

Совет арадай һуудал байдалые саашаланъ улам һайжаруулхын тула хүдөө ажахые хүгжөөлгэ, хүнүүдые — эрхим шанартай эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, харин промышленностиие түүхэй эдээр хангалга ехэ удха шанартай байна гэжэ КПСС-эй XXVI съезд тодорхойлоо һэн. Республика дотор эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие дээшэлүүлгэ продукци болбосоруулха, зөөхэ ба хадагалха һалбаринуудые хүгжөөлгэһөө, хүдөө нютагуудта социальна шухала хубилалтануудые хэлгэһээ дулдыдадаг юм.

Совет зурганууд хүдөө ажахые хүгжөөхэ асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин ажал ябуулгые бүри тодорхойгоор эрхилхэ, кадрнуудые һурган бэлдэжэ, түбхинүүлэн хүдэлгэхэ хэрэгтэ, хүдөөгэй хүн зоной ажалай эрхэ байдал болон һуудал байдалые һайжаруулгада али бүхы туһаламжа үзүүлхэ ёһотой гэжэ депутадууд автономито республикануудай, хизаарнууд болон областьнуудай сессинүүд дээрэ тэмдэглэһэн байна. РСФСР-эй Хара-бэшэ хүрьһэтэ зонын ба Түбэй Хара хүрьһэтэ нютагай хүдөө ажахые саашаданъ хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, правительствын тогтоолнуудые бэелүүлхэ талаар совет зурганууудай зорилгонуудта-сессинүүд дээрэ ехэ анхарал хандуулагдаба. Хүдөөгэй ажалшад эдэ тогтоолнуудые ехэ урма баяртайгаар угтан абаа. Ургуулагдаһан бүхы продукциин хүн зондо хүргэгдэхынь тула али бүхы гээгдэлнүүдтэй, эзэн бусa ябадалтай арадай депутадуудай Соведүүд эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ ёһотой гэжэ тон зүбөөр тэмдэглээ. Энэ хадаа хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангалгые һайжаруулха ехэ нөөсэ болоно гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ.

Эрдэм наукын ба түрүү дүй дүршэлэй түйлалтануудые колхоз, совхозуудта нэбтэрүүлгын хойноһоо Соведүүд саг үргэлжын хиналта тогтоохо уялгатай.

Олон һалбаритай хүдөө ажахыда онсо анхарал хандуулха шухала. Зүгөөр мүнөө мал ажал хадаа хүдөө ажахын онсо һалбари болоно гэжэ М. С. Соломенцев тэмдэглэбэ. Энэ һалбариие амжалтатайгаар хүгжөөхын тула элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ, эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые эрхим шанартай тэжээлээр гүйсэд дүүрэнээр хангаха шухала. Леонид Ильич Брежневэй захяа заабаринуудай үндэһөөр Россин Федерацида комплексно программа тодорхойлогдоно. Колхоз, совхозуудта тэжээл үйлдбэрилгые мэргэжүүлхээр, тусхай шэглэлтэй болгохоор хараалагдана. Эдэ бүгэдэ мал ажалые хурдан түргэнөөр хангаха арга олгохо байна гэжэ тэрэ мэдээсээ.

Хүдөө нютагые социальна талаарнь хүгжөөлгэ арадай депутадуудай Соведүүдэй ажал ябуулгын шухала участок болоно. Байрын гэрнүүдые, хүүгэдэй саадууд болон яслинуудые, элүүрые хамгаалгын, соёлой ба ажаһуудалай эмхи зургануудые барилга, харгы зам болон коммунальна албаниие хүгжөөлгэ — эдэ бүхы асуудалнууд Соведүүдэй анхаралда хододоо байха зэргэтэй. Социальна асуудалнуудай амжалтатайгаар шиидхэгдэһэн ажахынуудта кадрнууд түбхинэн нютагжадаг, тогтууритай ажалша коллективүүдэй байгуулагдаһан газарта үйлэдбэриин үрэ дүнгүүд түйлагдадаг байна гэжэ бодото байдал батаар гэршэлэн харуулна. Эгээл нимэһээ засагай зурганууд хүдөө нютагуудта социально-соёлой, гэр байрын-ажаһуудалай барилгын түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө харюусалгатай хүнүүдтэ шанга эрилтэ табиха ёһотой.

Транспортые хүгжөөхэ, хэлхеэ холбооной хэрэгсэлнүүдээр хүн зониие хангалгые һайжаруулха асуудалнуудые шиидхэлгэдэ Соведүүдэй дүүргэдэг үүргэ тухай, барилгын ажал хэрэгүүдэй түлөө эдэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ шухала байһан тухай элидхэлшэ саашадаа хэлэбэ. Арадай һуудал байдалые һайжаруулгада хабаатай социально-экономическа ехэ зорилгонуудай дунда байрын гэрнүүдые барилга горитой һуури эзэлдэг. Үнгэрһэн табан жэлдэ РСФСР-тэ 30 миллион шахуу хүн байра байдалаа һайжаруулаа. Гэбэшье гэр байраар хангалгын эрилтэ хэрэглэмжэнүүд мүнөө дээрээ гүйсэд хангагдаагүй байһаар. Энээнтэй дашарамдуулан, байрын гэрнүүдые бариха түсэбүүдые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлгые түйлаха шухала. Байрын гэрнүүдые барилгые хиналтадаа абаха, гэр байра барижа, саг соогоо ашаглалгада оруулха хэрэгэй түлөө ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ эрилтэ шангаар табиха гээшэ Соведүүдэй уялга болоно. Даалгагдаһан үргэн ехэ эрхэнүүдээ тэдэ бүрин хүсэдөөр хэрэглэхэ ёһотой.

Барилгын хэрэгүүд болон эдэнэй социальна зорилгонуудта хабаатай үшөө нэгэ асуудалда элидхэлшэ тогтожо хэлэбэ. Имагтал һүүлэй 20 жэлэй турша соо Россин Федерациин карта дээрэ 80 шахуу шэнэ хото город, хүдэлмэришэдэй посёлок бии болоо. Эртэ урдын, алдарта түүхэтэй хуушанай хото городууд шэнэд-

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

Аха дүү Монголой айлшад

Хилэ шадарай нютагууд хоорондын хани харилсаае хүгжөөхэ түсэбэй ёһоор Монголой Арадай Республикын Сэлэнгын аймагтахи монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй отделениин делегаци Улаан-Үдэ айлшалжа ерэбэ. Тэрэниие МНРП-гэй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, партиин Сэлэнгын аймагай комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Ш. Гунгаадорж толгойлно. Делегациин бүридэлдэ монгол-совет хани барисаанай нэрэмжэтэ «Дархан» гэжэ госхозой директор Д. Чойжамц, Сүхэ-Баатар хотын гурилай комбинадай директор Я. Гомбо-Сүрэн, аймагай больницын хүдэлмэрилэгшэ Д. Наранчимэг ороно.

Партиин обкомдо делегаци КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоевтой** уулзаба. Уулзалга дээрэ КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Бадиев, республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Б. И. Николаев, партиин обкомой таһагуудые даагшанар байлсаба.

Монголой делегациин гэшүүд республикын ниислэл — Улаан-Үдэтэй танилсаба, хэдэн промышленна предприяти орожо гараа, Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музей хараа.

Манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: МНРП-гэй Сэлэнгын айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Ш. Гунгаадорж (зүүн гарһаа дүрбэдэхи) түрүүтэй Монголой делегациин гэшүүд КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь нүхэр А. А. Бадиевтай (зүүн гарһаа хоёрдохи) хөөрэлдэжэ байна.

Н. ЕФИМОВЭЙ фото.

УЛАСХООРОНДЫН МОСКОВСКО XII КИНОФЕСТИВАЛЬДА ХАБААДАГШАД БОЛОН АЙЛШАДТА

Московско кинофестивальда хабаадагшад болон айлшадые үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб.

Дэлхэйн кинематографиин түйлалтануудые үргэн олоороо харалгын ёһо заншалнууд манай орон дотор үндэрөөр сэгнэгдэнэ. Кино гээшэ демократическа уг удхатай, хүсэн түгэлдэр искусство болоно. Энээниие хэдэн миллиард зон харадаг. Тиимэһээ кинематографистнуудай харюусалгань айхабтар ехэ байна.

Бодото байдалые харуулхадаа, нэгэшье уран мэргэжэлтэ үе сагай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хабаадангүй үнгэрхэ ёһогүй. Тиимэһээ тэрэнэй һанал бодол һайн һайхан, үнэн зүб хэрэгэй, эрхэ сүлөөгэй, эб найрамдалай нангин зорилгонуудай түлөө тэмсэлдэ залан шууд зорюулагдаха тумаа улам хонгёо тодоор дуулдадагынь элитэ. Арадуудай хоорондын үгээ ойлголсолго түйлаха, тэдэнэй оюун бодолой талаар харилсаануудта туһа хүргэхэ гээшэ мүнөө илангаяа шухала байна. Түрүү хараа бодолтой кино энэ хэрэгтэ туһа хүргэнэ.

Мүнөөнэй Московско фестиваль уласхоорондын оршом соо амгалан байдал сахин хамгаалгын асуудалай бүри орёо болоһон үедэ үнгэржэ байна. Советскэ Союз өөрынгөө хараа бодолые үни тодорхойлонхой. Бидэнэр шахардуу байдалай һуларалга бэхижүүлхын, харилсаа холбоо хүгжөөхые хүсэнэбди. Энээн тухайда КПСС-эй XXVI съезд дахинаа тодорхой, бүтэмжэтэйгээр һанамжаяа хэлэһэн байна. Дай журөөдэгшэдэй толгойгоо үргэжэ байһыень харана, мэдэнэбди. Гэхэ зуура харата балмад ябуулгануудһаа хүнүүд шантарха ёһогүй, ямаршье аюулнуудые, амгалан тайбан ажабайдалда тохёолдоһон заналта түбэгүүдые зайсуулхын тула бүри ехэ эршэ зоригтойгоор, бүри ехэ оролдосотой нэтэрүүгээр тэмсэхэ шухала.

«Киноискусствын гуманизмын түлөө, амгалан тайбан байдалай, арадуудай хоорондын хани барисаанай түлөө!» гэһэн фестивалиин уряа киногой хүдэлмэрилэгшэдэй зорилгонуудһаа гадна, мүн дэлхэйн бүхы арадуудай арюун нангин хүсэл эрмэлзэлнүүдые бүрин элирхэйлнэ гээд этигэнэб.

Үрэ түгэсөөр хүдэлмэрилхыень, өөрынгөө үндэр дээдэ үүргые түгэс амжалтатайгаар дүүргэхыень Уласхоорондын московско фестивальда үнэн зүрхэнһөө хүсэнэб.

Л. БРЕЖНЕВ.

АМГАЛАН БАЙДАЛАЙ, ХАНИ БАРИСААНАЙ ЭКРАН

УЛАСХООРОНДЫН МОСКОВСКО XII КИНОФЕСТИВАЛЬ БАЯРАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА НЭЭГДЭБЭ

Арадуудай үгээ ойлголсолгые бэхижүүлхэ, һайн һайхан, социальна үнэн тааруу байдалай, эб найрамдалай нангин зорилгонуудые бэелүүлхэ гээшэ киноискусствын үндэр дээдэ уялга болоно. Энэ арюун һайхан уг зорилго дэлхэйн экранай түрүү үзэл бодолто хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдые арбан хоёрдохёо Совет ороной ниислэлдэ сугларуулба. «Киноискусствын гуманизмын түлөө, арадуудай хоорондын амгалан тайбан байдалай ба хани барисаанай түлөө!» гэһэн Уласхоорондын московско кинофестивалиин уряа кинематографиин түрүү ёһо заншалнуудые үнэтэй шухалада тоолодог бүхы хүнүүдэй зохёохы хараа шэглэл бэелүүлхэһээ гадна, мүн үнэн бодолтой хүн бүхэнэй хэтын хүсэл эрмэлзэлтэйнь зохилдоно.

Московско кинофестивалиин тон олон хүнүүдэй хабаадалгатайгаар үнгэржэ байһаниинь энэ ушараар лэ тайлбарилагдана. Тус фестивальда 95 ороной киногой ажал ябуулагшад, фильмүүд уласхоорондын ба национальна дүрбэн эмхиин — ООН-ой, ЮНЕСКО-гой, Палестиные сүлөөлхэ эмхиин, Чилиин патриотическа хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд хабаадана.

Энэ фестиваль июлиин 7-до Гүрэнэй түбэй концертнэ зал дотор баярай оршон байдалда нээгдээ. Эндэ совет болон хилын саанахи киноискусствын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, национальна кинематографинуудай хүтэлбэрилэгшэд, олониитын түлөөлэгшэд сугларба.

Уласхоорондын московско XII кинофестивальда хабаадагшад болон айлшадта нүхэр Л. И. Брежневэй эльгээһэн амаршалга удаан альга ташалгаар угтагдаа. Тус амаршалгые фестивалиин эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Госкиногой түрүүлэгшэ Ф. Т. Ермаш сонорхобо.

Фестивалиин хүдэлмэридэ анхарал хандуулһанай түлөө Леонид Ильич Брежневтэ суглараагшадай, бүхы совет кинематографистнуудай умэнэһөө үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэбэ.

Нүхэр Л. И. Брежневэй амаршалга Московско фестивалиин имагта ехэ удха шанартайе лаблан батална, хүндэтэй суутай байһыень элирхэйлнэ.

Элүүр энхэ байхыень, амгалан тайбан байдалай аша туһада зорюулдаг аша түгэс, арюун һайхан ажал ябуулгадаа амжалтануудые түйлахыень хүсэһэн үнэн зүрхэнэй хүсэлэнгүүдые Леонид Ильичтэ дамжуулба.

СССР-эй Кинематографистнуудай холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь Л. А. Кулиджанов фестивалиин нээгдэһэнтэй дашарамдуулан, тэрээндэ хабаадагшадые совет киноискусствын мэргэжэлтэдэй умэнэһөө амаршалаад, зохёол бүтээлнүүдтээ амжалта түйлахыень хүсэбэ. Уласхоорондын московско XII кинофестивалиин туг баярай маршын аялга доро үргэгдэбэ.

Улаа тээнь киногой һайндэрэй гол геройдо — хоёр неделиин турша соо яларха экранда үгэ үгтөө.

СССР-эй арадай артист С. Юткевичэй буулгаһан, «Ленин Парижда» гэжэ фильм харуулагдаба. Конкурсһоо гадуур харуулагдаһан энэ лентэ — жаран жэлэй турша соо совет мастернуудай бэелүүлжэ байдаг киноленинианын үргэлжэлэл Владимир Ильичэй Францида байһан тухай дурдана, Октябриин вождиин, тэрэнэй соратнигуудай революциин урда тээхи жэлнүүдтэ эрхилһэн асари ехэ революционно ажал ябуулгын хуудаһануудые нээнэ. РСФСР-эй арадай артист Ю. Каюров экран дээрэ Ленинэй образые гарган харуулаа.

Е. КОРЕВА,
В. ДЖАЛАГОНИЯ,
ТАСС-ай корр.

РСФСР-эй АРБАДАХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ГУРБАДАХИ СЕССИ

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮСЭН АРАДhАА ҮНДЭhЭТЭЙ

хэгдэн хубилгагдана. Гэбэшье зарим ушарта тэдэ хуушанай проектнүүдээр хубилгагдана. Хото городуудайнгаа, hуурин тосхонуудайнгаа үзэсхэлэн hайхан түхэл шэнжэтэй байха тухайда арадай депутадуудай Соведүүд анхаралаа хандуулха, нютагай ёhо заншалые, түхэл шэнжые хараадаа абаха зэргэтэй. Хото городууд болон hуурин тосхонуудые барихадаа, hэльбэн шэнэлхэдээ, арадай депутадуудай Соведүүд түүхын ба соёлой памятнигуудые сахин хамгаалха тухай анхаралаа хандуулха ёhотой гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Экономическа, социально-политическэ ба оюун бодолой hалбаринуудта болодог хубилалтануудай хоорондохи холбоо барисаанай улам ургажа байhаниинь партиин XXVI съезд дээрэ гүнзэгыгөөр харуулагдаа hэн. Хүгжэлтэ түгэс социализмын шатада экономическа ажабайдалда болоhон хубилалтанууд социальна харилсаануудые саашадань hайжаруулгаhаа, арадай соёлой дэбжэлтэhээ, али бүхы талаараа түгэс болбосоролтой хүниие хүмүүжүүлгэhээ дулдыдадаг гээшэ. Ажалай ба ажаhуудалай эрхэ байдалые, медицинскэ хангалгые hайжаруулха, хүн зоной гэгээрэлэй ба соёлой хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар шэглүүлэгдэhэн Соведүүдэй олон янзын бүхы ажал ябуулгада шэнэ, бүри ехэ эрилтэнүүд табигдана гэжэ М. С. Соломенцев тэмдэглээ.

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

Далаад онуудта манай республика дотор, бүхы орон соохидол адли, хүн зоной hуудал байдалые hайжаруулгада ехэ амжалтанууд түйлагдаа гэжэ тэрэ хэлэбэ. Хүн зоной хүртэсэдэ бодото олзо 50 процентээр дээшэлээ, хото городой байрын гэрнүүдэй фонд хахадаараа шахуу үргэдхэгдөө, гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай розничнэ эд бараанай эрьесэ гурбанай хоёр хубяар ургаа. Олон hургуулинууд, больницанууд, соёлой байшангууд, стадионууд баригдаhан байна. Тодорхойлбол, манайда социальна ба соёлой ажабайдалай бүхы шатануудта найдамтайгаар урагшаа дабшахын тула бата үндэhэ hуури табигдаа.

Коммунис партиин, арадай депутадуудай Соведүүдэй бүхы ажал ябуулга совет хүнүүдтэ социалис патриотизм ба интернационализмын, арадаймнай түүхэтэ түйлалтануудай, ниитэ нэгэн, агууехэ Совет Эхэ орондо хабаатай байлгын түлөө омогорхолой мэдэрэлтэйгээр совет хүнүүдые хүмүүжүүлхэ тухай анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

СССР-эй Конституциин, РСФСР-эй Конституциин баталагдан абтаhанай hүүлээр республика дотор хуулинуудые саашадань хүгжөөхэ, шэнэлхэ талаар ехэ хүдэлмэри бэелүүлэгдэжэ байна гэжэ М. С. Соломенцев мэдүүлбэ. Совет демократиие шууд сэхээр хүгжөөхэ, засагай нютагай зургаануудай эрхэ түлөөлэлгэнүүдые үргэдхэхэ, хуули гуримуудые бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэhэн хэдэн хуулинуудые РСФСР-эй Верховно Совет баталан абаа. Партиин съездын тодорхойлhон шэглэлнүүдээр хуулинуудые нарижуулан hайжаруулха хүдэлмэри саашадаашье үргэлжэлүүлэгдэхэ байна. Эдэ бүгэдэ арадай ажахые хүтэлбэрилгэдэ, Конституцяар хараалагдаhан эрхэтэдэй ба ниитын эмхинүүдэй эрхэнүүдые бэелүүлгэ, бүлэг хуулинуудые гаргалга болоно. Урдынхидал мэтэ, хуулинуудай проектнүүдые тодорхойлон абалга, тэдэниие зүбшэн хэлсэлгэ демократическа үргэн ехэ үилэhэ hуури дээрэ бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Ниитын харилсаануудые хүгжөөхэ талаар съездын табиhан ехэ зорилгонууд хадаа республикын арадай засагай зургаануудай бүхы ниитэ-эмхидхэлэй хүдэлмэриие нарижуулан hайжаруулха эрилтэ табина. Сессинүүдые, гүйсэдкомуудай, саг үргэлжын комиссинуудай заседанинуудые бэлдэжэ үнгэргэхэ хэрэгые hайжаруулха, депутадуудай бүлэгүүд болон постнуудай үүргые дээшэлүүлхэ, доодо шатын Соведүүдэй ажал ябуулгын хүтэлбэрилгые шангадхаха, гүрэнэй аппарадай бүхы шатын хүдэлмэриин шанарые hайжаруулха ба ашаг үрые дээшэлүүлхэ тухай эндэ хэлэгдэнэ. Профсоюзай, комсомолой болон бусад ниитын эмхинүүдтэй Соведүүдэй бүри эдэбхитэй харилсаатай байха гээшэ шухала удха шанартай. Хүн зоной hайн дуранай эмхинүүдые хүтэлбэрилгые hайжаруулха шухала.

hунгагшадай захянуудаар хүдэлмэри ябуулха гээшэ совет демократизмын шухала зүйлнүүдэй нэгэн мүн гээд М. С. Соломенцев нэрлээ. Россин Федерациин мүнөөнэй зарлалай нютагай Соведүүд 400 мянга шахуу захяа бэелүүлжэ эхилэнхэй. Тэрэнэй горитойхон хубинь экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэбүүдтэ оруулагдаhан, нютагай бюджедүүдые табихада, хараада абтаhан байна. Соведүүд болон тэдэнэй гүйсэдхэхэ зургаанууд hунгагшадай захянуудые дүүргэлгые түйлаха зэргэтэй.

Партиин съездын заабаринуудай ёhоор РСФСР-эй арадай депутадуудай Соведүүд хуули сахилгын, парти, правительствын шиидхэбэринүүдые, түсэбтэ даабаринуудые дүүргэлгын хойноhоо, бүхы гүйсэдхэхы журамые hайжаруулха талаар хиналта шангадхаха ёhотой. Соведүүдэй сессинүүд дээрэ нюуса далдагүйгөөр hанал бодолоо андалдалгын, эрид шууд шүүмжэлэлэй оршон байдалда эдэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ гээшэ ехэ удха шанартай.

Ниитын харилсаануудай саашадаа хүгжэжэ, нарижуулан hайжаруулагдажа байhантай хамта социалис хуулиие, гүрэнэй болон ниитын гурим сахилгые саашадань hайжаруулха хэрэгтэй болоно гээд үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглэбэ. Энэ талаар Соведүүд ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Хуули сахиха зургаануудай хүдэлмэридэ шанга эрилтын табигдадаг, энэ хэрэгтэ ажалша коллективүүдые, үргэн олониитые хабаадуулдаг газарта социалис ниитын байдалай гуримуудые эбдэлгэдэ эбсэшэгүйгөөр хандадаг, тааруу зохид байдалтай байдаг гээшэ.

Эрхэтэдэй бэшэгүүд болон эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэ анхаралтайгаар хандалга хадаа совет демократизмын шухала жэшээнүүдэй нэгэн мүн гээд М. С. Соломенцев хэлээ. РСФСР-эй Конституциие баталан абаhан сагhаа хойшо Верховно Соведэй Президиумдэ болон Россин Федерациин правительствада республикын эрхэтэдhээ 75 мянга гаран бэшэг ороhон байна. Олон бэшэгүүд дотор шухала удхатай асуудалнууд табигдаhан, тэдэ республиканска зургаануудта хаража үзэгдэhэн, шиидхэбэринүүд баталан абтаhан байна. Гэбэшье урда тээнь эрхэтэдэй хандаhан нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд болон ажахын зургаануудта гуйлтануудтань харюу үгөөгүй гү, али тайлбарилаагүй дээрэhээ олохон бэшэгүүд бэшэгдэhэн байгаа. Эрхэтэдэй бэшэгүүд болон мэдүүлгэнүүд тушаа үдэр бүри хүдэлмэри ябуулха, доодо шатын Соведүүд болон ажахын эмхинүүдтэхи хэрэг байдалые хинаха, албан хойрог ба нобшо ябадал, ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэдэ анхаралгүйгөөр хандаха ябадал усадхаха, баталан абтаhан хэмжээнүүд тухай тэдээндэ саг болзортонь мэдээсэхэ гээшэ совет зургаануудай уялга мүн гээд тэрэ мэдүүлбэ.

Съездын шиидхэбэринүүдhээ уламжалан, Соведүүдэй бүхы хүдэлмэри тунхаглагдажа байха, олониитэтэй нягта холбоотойгоор үнгэргэгдэхэ ёhотой гээд элидхэлшэ саашань тэмдэглэбэ. Мэргэжэлтэдтэй хүдэлмэри ябуулха гээшэ тон шухала. КПСС-эй съезд энээндэ онсо анхаралаа хандуулаа hэн.

Арадай депутадуудай хамтын оролдолгоhоо ба тэдэнэй хүн бүхэнэй эдэбхи үүсхэлhээ Соведүүдэй хүдэлмэриин эсэсэй дүнгүүд дулдыдадаг. Россин Федерациин 1 миллион 130 мянган депутат хадаа ниитын айхабтар ехэ хүсэн болоно. Тэдэнэр ниитэ гүрэнэй аша туhада ажаhуудаг, ажалша коллектив, hунгагшад тухай анхарал оролдолго гаргадаг юм. Депутат бүхэн Коммунис партиин болон Совет гүрэнэй политикые эдэбхитэйгээр бэелүүлдэг, КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэдэг юм гээд М. С. Соломенцев хэлэбэ.

Арадай депутадуудай Соведүүд, тэдэнэй олон миллион эдэбхитэд, Россин Федерациин бүхы ажалшад Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, агууехэ зорилгын, коммунизмын илан мандахын үмэнэ шэн зоригтойгоор ажаллаха юм гээд КПСС-эй Центральна Комитедые, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум болон Министрнүүдэй Соведые, Леонид Ильич Брежневые РСФСР-эй Верховно Соведэй, депутадуудай үмэнэhөө элидхэлшэ найдуулба.

Удаань элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ эхилээ. Түби дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахин хамгаалха, ядерна дайнай аюулые зайсуулха гээшэ мүнөө үеын эгээл шухала, эгээл гол зорилго мүн гээд үгэ хэлэгшэд онсолон тэмдэглээ. Хүн түрэлтэнэй энхэ тэниглэн ажаhуухын, ажаллахын тулада Коммунис парти, манай гүрэн, совет хүнүүд бүхы юумэ хэнэ.

Соведүүдэй бүхы ажал ябуулга хүн тухай анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй. Арадай депутадуудай Соведүүд үргэн эрхэ түлөөлэлгэеэ хэрэглэн, харьяата газар дээрээ ёhотой эмхидхэгшэд болодог гээд үгэ хэлэгшэд бодото жэшээнүүд дээрэ харуулhан байна. Нютагуудайнгаа социально-экономическа хүгжэлтые хангалгада, хүдэлмэриин ашаг үрые ба шанарые дээшэлүүлгэдэ депутадууд бүри ехэ анхарал хандуулдаг болоо. Москвада, Ленинградта, Россин Федерациин бусад хото городууд болон районуудта энэ талаар баян дүй дүршэлтэй болонхой. Тобшолон хэлэбэл, Новосибирскэ областиин Искитим хотын ба Коми АССР-эй Ухта хотын Соведүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые олондо дэлгэрүүлхээр байна. Эндэхи гүйсэдхэхэ комитедүүд гэр байра ба үхибүүдэй эмхи зургаануудые, элүүрые хамгаалгын ба худалдаа наймаанай объектнүүдые барилгада, городуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар нютагай нөөсэнүүдые, пре… приятинуудай мүнгэ зөө… шадамараар хэрэглэдэг ю…

Гэхэтэй хамта, хүн зон… хангалгые нарижуулан hа… жаруулха. эдеэ хоолой эд… нүүдые, ниитын хэрэглэм… эд бараа бүри ехээр үйл… бэрилхэ гэр байра, соёл… ажаhуудалай хэрэглэм… объектнүүдые бариха тала… засагай нютагай зургаан… үшөөл ехэ юумэ хэхэ бо… но гээд депутадууд тэм… лэhэн байна.

Россин социалис г… римта арадай засаг… зургаанууд олониитэт… нягта холбоотойгоор ажа… ладаг юм гээд үгэ х… лэгшэд тэмдэглээ. Тиимэ… хамтын хэрэгтэ, парти… XXVI съездын хараалh… коммунис байгуулалтын ас… ри ехэ түсэбүүдые эдэб… тэйгээр бэелүүлхэ хэрэг… хүнүүдые хабаадуулха га… шэ тэдэнэй сэхэ уялга м…

Депутадууд: КПСС… Московско горкомой сек… тарь И. Н. Пономарев, Л… нинградай «Кировский з… вод» нэгэдэлэй токарь Б. … Воробьев Башкирай АСС… эй Верховно Соведэй Пр… зидиумэй Түрүүлэгшэ Ф. … Султанов, Ростовско обл… стиин Морозовско район… «Борец за коммунизм» ко… хозой түрүүлэгшэ Н. И. В… ронин, СССР-эй Науканууд… дай академиин вице-през… дент Е. П. Велихов, КПС… эй Татарска обкомой секр… тарь Г. С. Дергунов бо… бусад сесси дээрэ үгэ хэл…

РСФСР-эй Верховно С… ведэй сесси хүдэлмэреэ ү… гэлжэлүүлhээр.

(ТАСС).

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

«Колхоз болон совхозуудта тэжээл үйлэдбэрилгые тусхай шэглэлтэй hалбариин шэнжэтэй болгохо» гэжэ КПСС-эй XXVI съездын баталан абаhан СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд дотор сэхэ заагданхай. Энэ талаар Хэжэнгын районой Худанай совхозой тэжээл үйлэдбэрилдэг цехэй дүй дүршэл угаа hайшаалтай. Энээн тухай уншагшадта дурадхагдана.

2. ШЭНЭhАЛБАРИИН ШЭНЖЭТЭЙГЭЭР

УРДАНЬ бишыхан лугомелиоративна отряд байhанаа мүнөө совхозой үйлэдбэриин нэгэ шухала hалбари—тэжээлэй цех болонхой. Энэ hалбариие совхозой дүршэл ехэтэй мелиоратор, коммунист, олон орден, медаляар шагнагдаhан Борис Раднаевич Санжимитыпов хүтэлбэрилнэ.

Мүнөө үедэ энэ цех гурбан бригадаhаа, нэгэ отрядhаа бүридэнэ. Эндэнь 41 трактор, 10 бүлүүр станци, хэдэн автомашина болон бусад техникэ хэрэглэгдэнэ. Бүхыдөө наяад хүн ажаллана. Совхозой 2-дохи, 3-дахи отделенидэ 8—8 трактортай, 1-дэхи отделенидэ 10 трактортай луговодуудай бригаданууд хүдэлнэ. Эдэнэртэ 2100 гектар сабшалан, 510 гектар кукурузын, рапсын тарилга даалгагданхай. Лугомелиоративна отрядтань 15 трактор, тэрэ тоодо хүсэ ехэтэй 7 трактор үгтэнхэй. Отрядай коллектив жэлдээ 250—300 гектар сабшалан үндэhөөрнь hайжаруулна. Байгша ондо эдэнэр 260 гектар сабшалан үндэhөөрнь hайжаруулжа, олон жэлэй ногоо тариха түсэбтэй байбал, тэрэнээ 275 гектарта хүргэнхэй. Иигэжэ бүхы сабшалангынь hайжаруулагдажа, шэнэлэгдэжэ, ургаса ехэтэй болгогдоно бшуу.

— Үнгэрhэн жэлдэ манай коллектив яhала hайнаар хүдэлжэ гараа hэн, —гэжэ тус цехэй начальник Б. Р. Санжимитыпов хөөрэжэ оробо. —31 мянган центнер үбhэ, 1520 тонно сенаж, 682 тонно ногооной гурил бэлдхээ hэмди. Тиигэжэ түсэбтэ даабаринууд бүхы талаараа дүүргэгдээ юм.

Иимэ үрэ дүн түйлахын тула энэ коллектив бүхэли жэлэй туршада эршэтэй шангаар ажаллаhан байна. Эндэхи түрүү луговодууд —коммунист Тудуп Ринчинов Даша-Доржо Дамбаев хоёр 100 гектар сабшалангаа хоёр бүлүүр станцяар hайса уhалжа, үтэгжүүлжэ, нёдондо гектар бүриhөө 27,6 центнер үбhэ хуряажа абаhан байбал, энэ жэлдэ тэрэнээ 30 центнертэ хүргэхэ гэжэ оролдожо ябанад. Мүнөө үедэ сабшалангаа хоёр дахин уhалжа дүүргээд, гурбадахяа захаланхай.

Мүн дүршэл ехэтэй луговодууд Степан Петрович, Иван Лукич Линейцевүүд даажа байдаг 175 гектар сабшалан дээрэhээ жэл бүри баян ургаса хуряадаг. Нёдондо энэ сабшалангай ногоогоор сенаж дарагдаhан байгаа.

Могсохон гэжэ газарта луговодоор Жибзема Гармажапова ажаллана. Тэрэ хоёр булаг дээрэ үбэлдөө тошо халяагаад, тэрээгээрээ газараа хоёр удаа уhалжа үрдидэг байна. Энээнэй ашаар нёдондо гектар бүриhөө 19 центнер үбhэ хуряаhан юм.

Тиигэжэ энэ цехэй хүдэлмэришэд үнгэрhэн жэлдэ уhалагдадаг сабшалангайнгаа гектар бүриhөө дунда зэргээр 20,6 центнер үбhэ хуряажа абаhан байха юм. Энэ жэлдэшье нёдондонойхиhоо дээшэ ургаса абаха хүсэлтэйнүүд.

Ногооной гурил гаргадаг звеное дүршэл ехэтэй механизатор Ринчинбал Дашиев даажа байдаг. Эдэнэртэ 3 трактор, 2 косилка үгтэнхэй. АВМ-065 түхэлэй агрегат тодхогдонхой. Энээндэ хэрэглэхээр дүрбэн ондоо болзорто ороохото болон тэжээлэй ургамалнууд таригдана. Тэрэнь гол түлэб культуртехническэ хүдэлмэри хэгдэhэн газар дээрэ ургуулагдадаг байна.

Үнгэрhэн жэлдэ эдэнэр бии байгаа бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэжэ, элдэб ургасаар гурил хэжэ, түсэбтэ даабаряа холо үлүүлээ hэн. Бүхыдөө 682 тонно ногооной гурил гаргажа, республика дотороо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, шагналда хүртэhэн жэшээтэй. Мүнөө эдэнэр набшаhата тэжээлээр гурил гаргажа захаланхай.

Үбhэ хуряалгын үедэ тус цехэй дүрбэн бригада амяар амяраа ажалладаг. Зүгөөр сенаж дараха сагта бригада бүхэнhөө хүнүүд, техникэ абтажа, тусхай бригада байгуулагдана. Эдэнэртэ «Вихрь» түхэлэй косилканууд, тракторнууд, автомашинанууд үгтэдэг байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ цехэй хүдэлмэришэд үбhэ, тэжээл бэлдхэхэ техникээ заhабарилжа, бэлэн болгожо дүүргэхээ байнхай. Үбhэшэдэй мүрысөөнэй гурим, урмашуулгын шангууд тогтоогдонхой.

ЭНЭ ЦЕХЭЙ хүдэлмэришэдэй, тэдэнэрэй хүтэлбэрилэгшэ Борис Раднаевичай аша габьяа энээгээр хизаарлагданагүй. hүүлэй дүрбэ-табан жэлэй туршада эдэнэр өөhэдынгөө хүсөөр, районой предприятинуудай, хүршэ ажахынуудай дэмжэлгээр hараанта-Жэбхээhэнэй уhалууриин ехэ системэ бүтээжэ байна. Энээние эхинhээнь адаг хүрэтэрнь хаража, ехээр баярлаhан, зүрхэ сэдьхэлээ ханаhан байнабди. Энээн тухайгаа уншагшадтаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэхэ дуран хүрэнэ.

—Иимэ системэ бариха hанал минии досоо түрэhөөр үнинэй hэн даа, —гээд цехэй начальник, эдэбхитэй мэргэжэлтэ хөөрэжэ оробо. —Теэд тэрэниие яагаад бэелүүлхэб гэжэ үдэрэй hанаан, hүниин зүүдэн яhала болоогдоо юм. Энэ нютагай үбгэдтэй, райкомой секретарьнартай, инженернүүдтэй оло дахин зүбшэhэн, хэдэн удаа ябажа хараhан, шэнжэлhэн байгаабди. Ехэ инженернэ системэ бүтээхэ проект зохёобол, тэрэнэй барилгада хэдэн миллион түхэригэй гаргаша хэрэгтэй болохо, тэрэниие баталуулхын тула олон жэл миинтэ ошохо байгаа бшуу. Теэд тэрэ бүгэдые хүлеэхэ арга байгаагүй. Партиингаа Центральна Комитедэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ, ган гасууртай энэ дороо тэмсэхэ эрилтэ табигдаа. Тиимэhээ энэ системые өөhэдынгөө, районойнгоо хүсөөр барижа захалха гэжэ шиидээ hэмди.

Тиигэжэ 1976 ондо совхозой түб hууринhаа табяад модо холо, бүтүү бүглүү тайга соо, hараанта гол дээрэ түрүүшын бульдозернууд, газар малтадаг машинанууд асарагдажа, гол ханааб татагдажа захалhан түүхэтэй. Ажалдань олон бэрхэшээлнүүд тохёолдоо. hараанта голые хааhан газарhаа гурбан километр шахуу газарта уhыень дээшэнь үргэжэ үгэхэ хэрэгтэй болоо. Тиимэ элhэ шоройгоор хэhэн шэнэ ханааб уруунь уhан шэнгэжэ, доогуурнь нүхэ малтажа гарашахашье ушар дайралдаа. Теэд тэдэнэр сухарягүй. Ханаабай оёорто шабар, шулуу дэбдихэ хэмжээнүүд мүнөөшье хүрэтэр абажа байнхай.

Ханаабаа тээ доошонь татажа байтарнь, урдань үндэр добо газар дайралдаа. 840 метр газарта ханаабаа 11 метр гүнзэгыдэ оруулха хэрэг гараа. Энэшье хэгдээ.

Ханааб татахын тула эхинhээнь адаг хүрэтэрнь 90 гектар дээрэхи ой модо сэбэрлэhэн байна.

—Энэмнай гол ханаабай 29-дэхи километр гээшэ. Эндэ hүүлшын 1,5 километртэ ой модон отологдожо, сэбэрлэгдэжэ дүүрэбэ гээшэ. Саашаа ханаабнай сэбэр тала газарта гараха, —гэжэ нүхэр Санжимитыпов тайлбарилжа үгэбэ.

—Энэ барилгые манай районой зон «Бага БАМ» гэжэ дэмы нэрлээгүй ёhотой, —гэжэ маанадтай суг ябаhан «Хэжэнгын гол» газетын редактор Бадма Эрдынеев баяртайгаар дэмжэбэ.

Гол ханаабай утань 38 километр болохоор хараалагдана. Эндэhээ мүн Шисаанын совхозой газар уhалагдана. Тэрэнэй 15-дахи километрhээ уhан абтажа, Худанай совхозой сабшалан ундалуулагдажа байна. Эндэ ерэхэдэмнай бүлүүр хоёр станци хүдэлгэгдэжэ, гол ханаабhаа 1300 метр татагдаhан түмэр хоолойгоор амидаралта уhан дамжуулагдажа байба. Эдэ станцинуудые Георгий Поликарпович Иванов 8-дахи класс дүүргэhэн Олег хүбүүнтээ хүдэлгэнэ.

Түмэр хоолойнуудаар ерэhэн уhаар эндэхи 125 гектар hайжаруулагдаhан сабшалан ундалуулагдана. Залуу луговод Цыбикдоржо Батомункуев газараа уhалжа, сүлөө забгүй хүдэлжэ байба. Түмэр хоолойнуудайнь 120 метр бүридэ уhа гаргаха түхеэрэлгэ бии. Тэрээгээрнь уhан сэсэржэ, уридшалан татагдаhан hубагууд уруу урдана. Луговод тэрэниие залажа, дутатай газараа шиигтүүлнэ. Мүнөө эндэ үбдэгhөө дээшэ ногоон урганхай, долгилжо байна.

Гол ханаабай арбаад газарта бүдүүн түмэр хоолойнууд hуулгагдаад, тэрээгээрнь хэрэгтэй сагта уhан гаргагдажа, hалаа ханаабууд уруу табигдана. Бүхыдөө табяад иимэ хоолойнууд тодхогдонхой. Энэ угаа зохид арга хэрэглэгдэнэ гэжэ hанагдана. Юуб гэхэдэ, гол ханаабые hэтэлжэ, hалаа ханаабууд уруу уhа табиха болоо hаа, тэрэнь урасхалда эдигдэжэ, хаахын аргагүй ехэ ганга болошохо ха юм. Харин иимэ бүдүүн хоолой тодхоод, тэрэнэй амhарые хэрэгтэй сагтань модон таглаагаар хаажархихада, бэлэн байна бшуу.

Мүнөө үедэ гол ханаабай 29-дэхи километртэ уhа хубаарилан табижа байха инженернэ түхеэрэлгэ модоор баригдажа дүүрэхээ байна. Эндэhээ зарим уhаниинь Хөөлэнтиин нуурта оруулагдажа, тэрэнэй эзэлдэг талмайе 60—70 гектарта хүргэхэ юм. Энээнэй ашаар тус нуурhаа уhа ханаабаар гаргажа, Бухатын 80 гектар сабшалан ундалуулагдаха хараатай. Мүнөө энэ сабшалан дээрэ биратай ногоон ургаагүй, гандашоод байба.

— Хойто жэл энээнээ уhалдаг болгохобди даа,—гэжэ Борис Раднаевич найдамтайгаар лаблаба.

Иигэжэ арайхан 500-гаад мянган түхэриг гаргашалжа, иимэ ехэ ашатай туhатай уhалууриин системэ бүтээжэ байна. Мүнөө энэ системэhээ мянга гаран гектар газар ундалуулагдана. Бүхыдөө 8—9 хүнhөө бүридэhэн газар уhалагшадай бригадые Чимит-Доржо Санжимитыпов ударидана. Мүн эндэ Худанай уhалууриин системэ баригдажа байнхай.

Тэжээлэй цехэйхидэй хэhэн ажал элеэр харагдана. Ябаhан лэ газарта хүр үбhэн hүринүүд жэрылдэнэ. Хамта дээрээ мянгаад центнер үбhэн, 500 тонно сенаж совхозой нэгэдэхи отделенидэ үлөөд байна. Мүнөөшье Улааха-Аралай hү hаалиин фермын дүрбэн зуугаад үнеэд нёдондо дарагдаhан сенажаар эдеэлүүлэгдэжэ байна. Одоо иигэхдээл адууhа мал шэмэтэй hайн тэжээлээр хангагдажа захалба гээшэ. Энэмнай тэжээлэй цех байгуулагдаhанай, уhалууриин ехэ системэнүүдэй баригдажа, хэрэглэгдэжэ байhанай аша үрэ бшуу даа.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Тэжээлэй цехэй начальник, механизатор Б. Р. Санжимитыпов hараанта-Жэбхээhэнэй системын эхин дээрэ байна. 2. Тус системэhээ абтаhан уhаар сабшалан ундалуулагдана.

Авторай фото.

„САГААН АЛТАЯ" СЭБЭРЭЭР АБАЯ!

ГОЛ ЭРИЛТЭНЬ—ШАНАР

«Мүнөөдэр Геннадий Аюшеев 72 хониной ноохо хайшалаа. 69 хони hайн шанартайгаар хайшалhанайнь түлөө Олег Бартаевта түрүүшын hуури олгогдобо!» гэжэ «Дайшалхы хуудаhан» мэдээсэнэ. Тельманэй нэрэмжэтэ совхоздо «сагаан алта» суглуулха ажал мүнөө жэл хэзээ хэзээнэйхиhээ hайнаар эмхидхэгдэнхэй. Жаргалантын болон hүтэйн пунктнуудай хайшалагшад хоорондоо мүрысэн, габшагай ажагай үльгэр жэшээ харуулна. Ажалай 9 хоногой туршада 16 мянга гаран хониной ноохо хайшалха социалис уялгаяа лаб бэелүүлхэ зорилготойгоор эдэнэр хүдэлжэ байна.

Жаргалантын агрегадта мүнөө жэл шэнэ гурим нэбтэрүүлэгдээ юм. Тус тустаа 17 хайшалагшаhаа бүридэhэн дүрбэн звено эмхидхэгдэнхэй. Звено бүхэнэй хайшалhан хонин hүрэг амяараа байлгагдана. Тиигэжэ ямар звено хэды хони халаан соогоо ямар шанартайгаар хайшалааб гэжэ хиналтын комисси тодорхойлно.

—Хайшалагша бүхэн өөрынгөө номер тэмдэгтэй юм. Өөрынь харюусалгые дээшэлүүлhэнэй ашаар хайшалалгынь шанарые hайжаруулаабди, —гэжэ инспектор Ангелина Мункуевна Баниева хэлэнэ.

Агрегат бүхэндэ хайшалалгын шанар саг үргэлжэ ш… гажа байха тусхай инспек… рэй тушаал бии.

hайн шанартайгаар 60—… хони хайшалагшад гэбэл, М… ко Хабитуев, Олег Барт… Мунко Бальжиев, Чингис Г… санов болоно.

«Эрхим шанарай» тало… оролдосотой зондо барюул… дана. Тэрэ талонуудай то… гоор халаанай hүүлдэ шан т… дорхойлогдоно.

Хони хайшалагшадые hу… ган хүмүүжүүлхэ зорилгото… гоор тусхай звено эмхид… hэниинь hайшаалтай. Дүршэ… тэй хайшалагша Алексан… Ачитуевич Аюшеевэй хүтэлб… ри доро эдиршүүл яралг… хэн hуралсана.

Н. НАМСАРАЕВ.
Сэлэнгын район.

СААШАДАА hУРГААЛ БОЛОГ!

Хони үсхэбэрилдэг шэглэлтэй, тэрэнээ гол шухала hалбари гэжэ тоолодог ажахыда 31 мянган толгой хонидой ноохо хайшалха гээшэ тиимэшье хүндэ хүшэр гэхэ гү, али захадаа хүртэшэгүй асуудал бэшэл даа. Энээние амжалтатай бэелүүлхын тула бэрхэ хайшашад, ёhотоор түхеэрэгдэhэн пункт, таатай зохид ажалай эмхидхэл хэрэгтэй.

Эдэ гурбан эрхэ байдалые нэгэдүүлжэ шадаад, гушаад мянган хонитой нэгэ ажахы ноохо хайшалалгаяа имагтал хорёод хоногой туршада дүүргэдэг гээшэ. Иимэ жэшээнүүд республикымнай түрүү ажахынуудта, мүн хүршэшье областьнуудтамнай захаhаа дайралдадаг.

Захааминай районой ажахынуудта мүнөө жэл 32 мянган толгой хонидой ноохон хайшалагдахаар хараалагдана. Энэ шухала кампанида Захааминда оготолон бэлдээгүй гэжэ болохогүй.

Теэд ябаhан ажахынуудайнгаа хайшалалгын 5 пунктнуудта дайралдаhан дутуу дунданууд дээрэ тобшохоноор тогтохо хүсэлэнтэйбди.

Хонидойнгоо тоогоор Хамниин совхоз район дотороо тон томо ажахы гэжэ тоотой юм. Эндэ хонин ажал хүгжөөлгэдэ бага бэшэ анхарал хандуулагдана. Түл абалгаар районой чемпионууд хэд бэ? Хамниин хонишод! Мүнөө жэл 100 эхэ хонидhоо 123 хурьга абаhан Елена Ринчиновна Норбоева нютаг нугаяа үнинэй суурхуулна. Тэрээнтэй мүрысэдэг Григорий Галданович Базаровай бригадынхид хонин бүриhөө 5 килограмм шахуу ноохо хайшалаад байна. Тобшохоноор хэлэхэдэ, Хамнида ажалша бэрхэ хонишод олон. Совхозой 6 хонишодой бригада 100 эхэ хонин бүриhөө 100-hаа дээшэ хурьгадые түлжүүлнэ.

Иимэ hайшаалта жэшээнүүд хүнэй сэдьхэл зүрхэ баясуулнал даа! Теэд «сагаан алта» хуряалгада дайралдаhан дутуу дундануудые харахада ехээл шаналмаар, голхормоор.

Бүргэ нютагта мүнөө жэл совхоз хайшалалгын шэнэ пункт түхеэржэ, 20 электромашинкануудые тодхоhон байна. Эндэ июниин 23-hаа хонидой ноохо хайшалжа эхилээ. Хайшашан бүхэн эдэбхи үүсхэлтэйгээр, ажалаа богони болзорто дүүргэхэ хүсэлэнтэйгөөр хүдэлнэ. Тиигэбэшье хайшалалгын шанар муу —хонидой хүлнүүдтэ, тархидань, hүүлдэнь ноохон үлөөгдэнэ.

— Хайшашаднайшье шэнэшэг зон. Шадабари мэргэжэлыньшье тэрэл тухай гүб даа. Хонид хүсэд хүшэлөөгүй, тиимэhээ ноохониинь хөөрөөдүй байна, —гэжэ пунктые даагша Я. Д. Норбоев хөөрэнэ. —Юрэдөөл, хонин бүхэндэ 100—150 грамм ноохон үлэшэнэл хаш даа.

Манай ябаhан үдэр тус пунктда А. Цынгеевэй харууhалдаг түлгэ хонидой ноохон хайшалагдажа байгаа hэн. Пунктые даагшын үгэнүүдые баримталхын тула олоншье жэшээ дурдалтагүй: хонишон Ж. Соктоев түсэбөө 2,2 центнерээр дүүргээгүй, А. Цынгеевшье дүүргэжэ шадахагүй.

Совхозой түбтэ үхэрэй байра соо хоёрдохи пунктнь түхеэрэгдэнхэй. Эндэ (тииhээ тиитэрээ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй нюдэн доро) ажал хэрэгүүд бараг ябана гээбы гэжэ hанахада, хаанашье үзэгдөөгүй юумэнтэй ушараабди: нэгэ хони хоёр хүн хайшалдаг шэнэ «арга» нэбтэрүүлэгдэнхэй гээшэ ха.

—Энэмнай юун боложо байна гээшэб? Юундэ хоёроороо нэгэ хони хайшалнаб, — гэжэ пунктые даагша В. Тудуповhаа асуухадамнай:

— Бү мэдэе! Би механизатор хүнби. Түрүүшынхеэ эндэ хүдэлнэб. Хоёроороо хайшалхада түргэн гэлсэнэл даа. Тиимэл юумэ гээбы, — гэжэ харюусаба.

Иимээр ажал эмхидхээд байхада, хаанаhаа шанар байлтайб, яагаад ажалай бүтээсэ дээшэлэлтэйб? Эндэ хайшалагдаhан хонидто номер табигданагүй. Ушар тиимэhээ хэнэй хайшалhан хонин бэ, хэн мал гэмтээгээб гэжэ элирүүлхын аргагүй.

Совхозой Хуртагын пунктда баhал иимэрхүү байдалтай. Эндэ гол түлэб Хамниин дунда hургуулиин hурагшад хүдэлнэ. Тэдээниие хэншье дүй дүршэлдэ hурганагүй, таатай зохид заабари-зүбшэл үгэжэ байха, ажалыень шалгаха хүншье үгы.

—Манай үхибүүд ажалай ба амаралтын лагериин гэшүүд гээшэ. Бултадаа 30 хүмди, бултадаа түрүүшынхеэ ноохо хайшалалгада ябажа байнабди,—гэжэ лагериин начальник Г. Н. Низамеева хөөрэнэ. —Минии hанахада, үхибүүдтэ нэгэ хүн бүхы юумэ заажа үгэжэ бай… гаа hаань, ехэл зохисотой, та… рамжатай hэн ха.

Уягдаhан 100 гаран түгүү… совхозой амбаар соо ябтал… тай байна. Теэд юундэ гүрэ… дэ тушаагданагүйб гэхэд… тэмдэг табиха тусхай ш… рэ олдоногүй.

Хүршэ «Михайловский» со… хоздо мүнөө зун 6665 то… гой хонидой ноохон хайш… лагдаха. Хүршэнэрhөө үлүүн… hайшаалта юумэниинь гэхэд… Бургалтайн пунктын ажал то… зүб мүрөөр эмхидхэгдэнхэй. Эндэ Михайловкын дунда hу… гуулиин hурагшадай ажала… ба амаралтын лагериин үх… бүүд хүдэлнэ. Дүй дүрш… ехэтэй болоhон, 20 гаран жэ… дэ багшаар хүдэлжэ байh… Долгор Дамбаевна Тулоно… үхибүүдэй ажалые ашатай т… hатайгаар, амаралтые хүхюу… зугаатайгаар үнгэргэхын тү… үдэр бүри оролдолго гарг… на.

— Бэрхэ хайшашад Эрд… Тулонов Светлана Цыденов… хоёр социалис мүрысөөнд… түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр үдэ… соо 120—130 килограмм ноо… hо хайшалжа, нормоёо ходо… доо үлүүлэн дүүргэнэ. Тиим… дэ Владимир Мункуев, Кл… ва Базарова, Валерий Банз… ракцаев, Галина Самбуева б… лон бусад түрүүшүүлhээ үл… хэгүйе оролдоно, —гэжэ До… гор Дамбаевна үхибүүдээ ма… тана.—Июлиин арбаадаар ажал… най дүүрэхэ. Ажахыда наб… шаhата тэжээл, халаахай б… лэдхэхэ түсэбөө дүүргэхэбди.

* * *

Тус ажахынуудта хайшала… гын шанарта анхаралай ха… дуулагдаагүй байhан ушарh… хонидой бэедэ ехэ ноохо… үлөөгдэнэ, гэжэ тэмдэглээд… энэ ябадал районой түсэбө… бэелүүлхэ хэрэгтэ милээд ех… hаад ушаруулхань ехэл х… рамтай. Юундэ иимэ ябада… эндэ тохёолдоноб? Нэгэдэхеэр, социалис мүрысөөнэй гуримай ёhоор 275, 250, 225 толгой х… нидой ноохо хайшалhан т… нүүд нэгэдэхи, хоёрдохи, гу… бадахи шанда хүртэхэ байна. Ушар тиимэhээ тоо хүсөөны… түлөө шанар оготолон марта… дашана бэшэ аал? Хоёрдохёор, хони хайшалалгэ арадай hу… нагшадай анхаралhаа алдагд… шоо гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Дурсагдаhан дутагдалнууд дары усадхагдан, саашадаа hургаал болохо ёhотой.

Ж. ДАШИЕВ.

Советүүдэй хүдэлмэри

ОЛОНОЙ ЭДЭБХИ ЭЛСҮҮЛЭН

Барханай сомоной Советэй ажалшад, тэрэ тоодо Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ...ууд, ССР-эй Верховно Советэй табадахи сессиин материалнуудые, мүн энэ сессиин дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ тон анхаралтайгаар шудалжа, манай партиин, Советскэ гадаадын болон дотоодын политикые халуунаар һайшаан дэмжэнэ.

Нютагай Советүүдэй хүдэлмэридэ һүүлэй үедэ һонирхолтой, шэнэ олон юумэн бии болонхой гээд КПСС-эй XXVI съезд, мүн сесси дээрэшье тэмдэглэгдэһэн байна. Нютагай Советүүдэй хүдэлмэриие манай парти хододоо үндэрөөр сэгнэдэг, һунгагшадтаяа нягта холбоотой, гүрэнэйнгөө албата уялгануудые тодорхойгоор бэелүүлхэ ёһотой гэжэ заадаг гээшэ.

Барханай сомоной Совет энэ заабариие хүтэлбэри болгожо, бүхы хүдэлмэрсэ мүнөө сагай эрилтын ёһоор ябуулхые эрмэлзэнэ. Депутадууд хододоо һунгагшадайнгаа дунда ажаһуудаг һэн тула тэдэнэйнгээ ажал хэрэгтэ сэхэ нүлөөлхэ аргатай, һанал бодолыень зүбөөр шэглүүлжэ шадаха хүнүүд болоно. Тиимэһээл нютагтахи үйлэдбэри бүхэнэй гол хүгжэлтын асуудалнуудые, зонойнгоо ажабайдал саашадань һайжаруулха арга боломжонуудые элирүүлжэ, саг соонь бэелүүлхэ талаар ехэ оролдолго гаргадаг байна. Тус сомоной Советэй газар дээрэ томохон ажахы — Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз оршодог. Энэ колхоз экономическа хүгжэлтынгөө талаар түсэбтэ табан жэлнүүд бүхэндэ ургажа, үйлэдбэриеэ улам үргэдхэжэ байха бата үндэһэ һууритай болонхой.

Мүнөө сагта мэргэжэлтэдэй хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Тэдэнэй эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр ажалша коллективүүдэй бүхы хэрэгтэ нүлөөлгэһөө хүдэлмэриин үндэр бүтээсэ, үрэ дүнгүүдынь болон бэшэшье шухала олон юумэнүүд сэхэ дулдыдадаг ха юм. Тэдэнэй эмхидхэхы үүргэеэ дээшэлүүлхэ талаар Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй зүгһөө ехэ анхарал хандуулагдана. Энэ жэлэй түрүүшын һаранuудай туршада гүйсэдком «Техникэ заһабарилга, хабарай тарилгада бэлдэлгэдэ колхозой инженернэ албанай ударидахы үүргэ», «Сабшалан болон бэлшээриин үрэжэл һайжаруулха зорилгонууд» гэһэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ, тусхай шиидхэбэреэр эдэ мэргэжэлтэдэй урда тодорхой зорилгонуудые элирүүлэн табиһан байна. Энэ асуудалые бэлдэлгэдэ хүдөө ажахын сар үргэлжын комиссиин гэшүүд эдэбхитэй хабаадажа, үнэтэ һайн дурадхалнуудые оруулаа. Районно Советэй депутат Б. Г. Бадмаевай толгойлдог колхозой лугомелиоративна отряд жэлһээ жэлдэ 24 мянган центнер һайн шанартай үбһэ бэлэдхэдэг юм. Энэ жэлдэ отрядай гэшүүд 28 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэбди гэһэн үндэр социалис уялга абаад, урагшатай ажаллажа байна. Түрүү аргануудые үргэнөөр хэрэглэдэг эдэ отрядай хүдэлмэриие үшөөл һайн үрэ дүнгүүдтэй болгохо тушаа гүйсэдком дээрэ хэлсэгдээ.

Депутат Б. Г. Бадмаев сомоной Советэй хүдөө ажахын сар үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэ юм. Хүдөө ажахыда дүршэл ехэтэй энэ нүхэр харюусалга ехэтэй тушаал даамаар олон мэргэжэлтэ нүхэдтөө һайн жэшээ харуулжа ябадаг. Дааһан хүдэлмэридөө харюусалга ехэтэйгээр хандажа, мэргэжэлтын үйлэдбэридэ аша үрэтэйгөөр нүлөөлдэг ёһо гуримые тэрэнэй ажал дээрэһээ хаража болоно.

Гансашье мэргэжэлтэд депутадууд ажалшадай түрүү зэргэдэ ябадаг бэшэ ааб даа. Колхоздо хонишоноор хүдэлдэг сомоной Советэй депутат П. И. Урубханова нютагайнгаа хонишодой мүрысөөнэй манлайда ябадаг. Энэ жэлдэшье 100 эхэ хонид бүхэнһөө 110 хурьга тулжүүлжэ, түрүү һууридa гараба. Залуу механизатор депутат А. Е. Галсанов жэшээтэ һайнаар ажалладаг тула зоноййнгоо дунда хүндэтэй болонхой.

Сомоной Советэй сессиин үүргые дээшэлүүлхэ, тэндэ хараргаха асуудалнуудые гүнзэгыгөөр зүбшэжэ, тодорхой шиидхэбэри абаха талаар оролдолго гаргана. Сессиин дээрэ хэлсэхэ асуудалнуудые бэлдэхэдэ сар үргэлжын комиссинуудай гэшүүд хабаадуулагдана. Нютагай зоной ажаһуудалай асуудалнууд депутадуудай анхарала хододоо байдаг. Үхибүүдэй һуралсал, хүмүүжүүлгэ, медицинын эмхи зургаануудай хүдэлмэри гэхэ мэтэ асуудалнууд сесси дээрэ хэлсэгдэжэ байдаг. Эндэ эдэ эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд депутадуудай урда тоосоо хэжэ, түбэтэй зүбшөөл, дурадхалнуудые абадаг, түүн дундаа усадхаха аргатай болодог.

Барханай сомоной Советэй депутадууд Хорин поселково, Хонхолын сельсэдэ, Шанагын сомоной Советүүдэй абаһан социалис уялгануудтай танилсажа, ехэтэ һайшаагаа.

Тиигэбэшье үйлэдбэридэ бии байһан арга боломжонуудые үшөө хүсэд хэрэглэхэгүй дээрэһээ гүрэнэй түсэбые дүүргэхэтэй ушар тохёолдоно. Энэ тушаа сар үргэлжэ хөөрэлдөөн боложо гаргана. Үнгэрэгшэ жэл ... Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз нилээд ехэ оложо оруулаа. Мүнөө хонинной һоохо хайшаалгагүй үе түлэг дундаа ябажа байна. Энэ хуурэлсатай хүдэлмэрилгээ шанар һайнтайгаар, богони болзор соо үнгэргэхэ тухай ехэ оролдолго гаргагдана. Сомоной бүхы эмхи зургаанууд хүдэлмэрилгэшэд энээндэ хабаадалсана.

Малай тэжээл бэлдэхэдэ халуун үедэ сомоной Советэй эмхидхэхы үүргэ эли тодоор харагдаха зэргэтэй ааб даа. Эндэхи нютагуудта ажаһуудаг хүн бүхэниие ниитын малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадуулха талаар хүдэлмэри ябуулагдана. Эмхи зургаануудай коллективүүд жэл бүхэндэ тэжээл бэлдэхэлгэдэ өөрынгөө хубитые оруулдаг. Нёдондо тэдэнэй хүсөөр 2100 центнер үбһэн, 300 центнер хадган, 500 центнер набшаһата тэжээл бэлдэхэдэ һэн.

Колхозой ажахын үйлэдбэриие хабатай асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаһаар лэ, абаһан шиидхэбэринүүдэйнгээ дүүргэлтэ эсэстэн хүргэнгүй орхидог ушарнууд эндэхи гүйсэдхэкомой ажал ябуулгада үзэгдэдэг. Энэ хадаа гүйсэдкомой зүгһөө хиналта шалгалтын үшөө һулаар табигдаа дээрэһээ болоно гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Энэ жэлэй абтаһан социалис уялгануудай соо үйлэдбэридэ хабатай асуудалнуудые тодорхойлон шиидхэхэ талаар онсо хэлэтэй. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ажалшадай коллективүүдэй амжалтатай хүдэлхын тулада сомоной Советэй депутадууд, бүхы эдэбхитэд нютагайнгаа ажалшадтай нэгэн хүсэлтэйгөөр хүдэлхые эрмэлзэнэ.

В. ГАРМАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

ОРОД ХЭЛЭ ШУДАЛНА

Бүхы табан түбиин залуу түлөөлэгшэд Москвада сугларба. Июниин 30-да совет нииславэл хотодо ород хэлээр һурагшадай IV уласхоорондын олимпиада нээгдээ.

— Энэ заншалта уулзалгые элдэб оронуудай залуушуулай хани барисаанай фестиваль гээд нэрлэжэ болохо, — гэжэ ород хэлэнэй ба литературын багшанарай уласхоорондын ассоциациин (МАПРЯЛ) генеральна секретарь, тус конкурсые эмхидхэхэ үүсхэл гаргаһан профессор В. Костомаров ТАСС-ай корреспондентдэ хэлээ. 40 оронһоо 350 эдир эрхэтэд Москвада сугларанхай. Энэнь бүхы дэлхэй дээрэхи хүн зоной Агууехэ Ленинэй, Октябриин хэлээр һонирходог, байһыень гэршэлнэ. СССР-һээ гадуур 99 орондо 20 миллион 300 мянга гаран хүн ород хэлэ шудалдаг байна.

Тэдэнэй 19 миллион шахуунь — һурагшад гэхэ гү, али XXI зуун жэлдэ ажаһууха үетэн болоно гээд тэмдэглэхэ шухала.

Мүнөө жэлэй Олимпиада хадаа ород хэлээр үнгэргэгдэдэг олон тоото национальна конкурснуудай дүн болохо юм. Олохон оронуудта хэдэн арбаад мянган һурагшад иимэ конкурснуудта хабаадалсадаг. Социалис оронуудта ород хэлээр национальна олимпиадануудые үнгэргэхэ талаар баян дүршэлтэй болонхой. Жэшээнь, Чехословакида үнгэргэгдэдэг конкурсдо жэл бүри хахад миллион хүн хабаадалсадаг юм.

Москвада үхибүүд дурасхаалта газарнуудаар ябаха, уран зохёолшодтой, совет үетэнтэйгээ уулзаха байна. Энэнь харюусалгатай шалгалта барихадань конкурсдо хабаадагшадта туһалха бшуу. Үхибүүд оролсор хэлэжэ шададаг, уншадаг байнаhaa харуулха юм. Совет багшанар болон методистнууд конкурсдо хабаададаг гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн жюри сэгнэлтэнүүдые табиха юм. Илагшадта алтан, мүнгэн ба бронзо медальнууд, мүн дурасхаалай шагналнууд барюулагдаха.

АЖАЛШАДАЙ бэшэгүүдһээ

ОРОЛДОЛГЫН АШААР

КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ Хэжэнгын районой киношод өөһэдынгөө хубитые оруулна. Тэндэхи сеть һара бүри түсэбөө үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай. Директорынь Д. Д. Бадмацыренова — зургаадахи жэлээ хүдэлжэ байбашье, киносетиин хүдэлмэриие шадамар бэрхээр хүтэлбэрилнэ. Һаяхана тэрэ Ленинград хото эльгээгдэжэ, нэгэ һарын туршада мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ ерээ.

Киношодой хүдэлмэри гансал һара бүриин түсэб дүүргэлгээр сэгнэгдэдэг бэшэ юм. Тэдэнэр шадаал һаа олон хүнүүдые, илангаяа холын фермэ, гүүртэнүүдтэ байһан малшадые хангаха фильмын удхые харагшадта ойлгуулжа үгэхэ зорилготой. Тиихын тула киногой гарахын урда тээ, бэшэшье сагта хүнүүдтэй хөөрэлдөө үнгэргэхэ ушартай бологдоно.

Мүнөө сагай хүнэй эрилтэ тон ехэ болонхой. Фильм бүхэниие тэрэ харахаяа болинхой. Тэрэндэ гүнзэгы удхатай, һонирхолтой фильмүүд хэрэгтэй. Тиимэһээ районой киносетиин хүтэлбэрилэгшэд һара бүридэ түсэбөөр хараалагдаһан фильмүүдһээ гадуур үшөө нэмэлтэ республикын кинопрокадhaa эрижэ абадаг юм.

Даалгагдаһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандан, хүн зоной дунда хүндэтэй болоһон хүдэлмэрилэгшэд киносетьдэ олон. Олон жэлэй туршада хүдэлжэ, дүршэл ехэтэй болоһон Леоновко тосхоной киномеханик В. П. Павлов, Эдэрмэгэй — Д. Д. Дандаров, мүн Н. Ц. Бидагарова, З. В. Карпова, Н. Гладких болон бусадые эндэ дурдалтай. Эдэ нүхэднай ходо һуража, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлжэ, түсэб, уялгануудаа дүүргэжэ байдаг заншалтай.

Д. ДОРЖОГУТАБАЙ.

ХОЛЫН БЭЛШЭЭРИДЭ КИНО ХАРУУЛНА

Карачаево-Черкесскэ автономито область дотороо мэдээжэ болоһон киномеханик Г. Зеленский холын һарьдагай бэлшээридэ кино абаашажа харуулна. Тэрэ кино-түхеэрэлгээ морин тэргэ дээрэ тодхоо юм. Хада газарта ажаһуудаг хонишодто ондоо аргаар хүрэхэнь хэсүү бшуу.

Автономито областиин фермэнүүдэй 10 мянган ажалшад орой намар болотор холын һарьдагай бэлшээридэ гол түлэб ажалладаг юм. Зүгөөр тэдэ түрэл аулнуудhaa, тосхонуудhaa, станицануудhaa холо ажаллаашье haa, киноискусствын шэнэ бүтээлнүүдтэй танилсажа байдаг. Автомобилиин харгытай газарта авто-нүүдэл кино ошодог юм. Киномеханигууд малшадта номуудые, шэнэ газетэ, журналнуудые абаашадаг.

(ТАСС-ай корр.).
Черкесск.

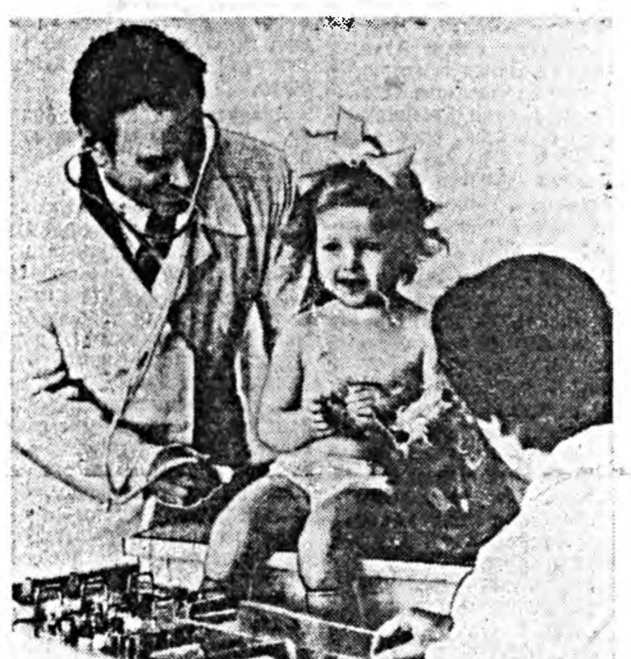

О

Һуудал байдалай бүри һайжархын түлөө

Түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлдэ манай орон дотор эхэнэрнүүдэй ажалай болон ажаһуудалай эрхэ байдалые саашадань һайжаруулха талаар ехэ хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэжэ байна. Ивановска бүд нэхэгшэдэй хизаарта иимэ хэмжээ ябуулгануудые һайнаар үнгэргэхын тула арбадахи табан жэлэй туршада байгуулагдаһан эрдэм-шэнжэлгын институт ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Энэ коллективэй эрдэмтэд һургуулинуудта, хүүгэдэй саадуудта, нарайлалгын байшангуудта тусхай программын ёһоор шэнжэлгэ хэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: медицинын эрдэмэй кандидат А. А. Солнцев (зүүн гарһаа) эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ В. Б. Касаткин хоёр хүүгэдэй саадта.

ТАСС-ай фотохроника.

ҮЕ САГАЙ ЭРИЛТЭЭР...

(Академическэ театрай оперно репертуар тухай)

Һүүлэй жэлнүүдтэ М. Мусоргскиин, П. Чайковскиин, Д. Вердиин, Ж. Бизегэй оперонуудтай танилсаабди. Мүнөө үедэ театрай репертуарта ородой болон хари гүрэнэй классика ехээр оруулагданхай. Д. Вердиин «Аттилые» ород хэлэн дээрэ түрүүшынхеэ табиһан ушар Бүхэсоюзна ехэхэн удха шанартай үйлэ хэрэг болоо.

Совет сценэ дээрэ үсөөн табигдаһан пентатоникын аялгада бэшэгдэһэн Д. Пуччиниин «Турандот» гэһэн оперые һонирхон бидэ хүлеэнэбди.

Ородой оперно классикаһаа Н. Римский-Корсаковой зохёол бии. Хари гүрэнэй классическа оперонуудhaa Д. Вердиин, Д. Пуччиниин, француз авторнуудай зохёолнууд бии. Гэхэтэй хамта Р. Вагнерай А. Дворжагой, Б. Сметанын мэдээжэ зохёолнууд үгы бшуу. Гэхэ зуура эдэниие бултынь табиха гэнэгүйбди, харин элдэб үе сагай, шэглэлнүүдэй, элдэб үндэһэ яһатанай оперно һургуулиин зохёолнуудые репертуарна түсэбтөө театрнай оруулха аргатай гэжэ һанагдана. Академическэ театр ямаршье классическа зохёолые табижа шадаха бшуу.

Мүнөө үе сагые зураглаһан совет, харинишье оперонууд хэр табигдана гээшэб? Эндэ баярлахаар юумэн хомор. Һүүлэй арбан табан жэл соо С. Прокофьевой «Дуэнья», А. Холминовой «Анна Снегина» гэһэн оперонууд һанагдана. Һаяхан Д. Гершвинэй «Порги и Бесс» гэһэн оперын премьерэ болоо һэн. Сэхыень хэлэхэдэ, мүнөө үеын оперонууд дан үсөөн байна. С. Прокофьевой оперонуудhaa оройдоол нэгэниинь табигданхай. Д. Шостаковичой, В. Шебалинай, Р. Щедринэй, А. Петровой, мүн хари гүрэнэй түрүү үзэл бодолто мастернууд — Б. Бриттен, Л. Пипков, Л. Яначек гэгшэдэй эгээл һайн оперонууд баһал табигданагүй.

Иимэ байдал театрай саашадаа хүгжэхэ хэрэгтэ һаад боложо магадгүй. Зүгөөр Р. Штраусай, А. Бергын гү, али Д. Шостаковичой «Хамар» гэһэн оперонуудые манай театрай табиханб хүндэ байха гэжэ тухайлнабди. Али болохо арга боломжонуудта этигэнэгүй бэшэбди, зүгөөр мүнөө үеын оперын интонационно болон ритмическэ гол асуудалнуудые шиидхэхэ дүршэл шадабари театрта хэрэгтэй ааб даа.

А. Холминовой «Оптимистическэ трагеди» гэһэн оперые театрай түсэбтөө оруулаад, найруулан табиһан ушар хадаа репертуар соонь мүнөө үсын зохёолнуудай олошорхо хэрэгтэ нүлөөлхэ бээз гэжэ найдаха дуран хүрэнэ.

Национальна репертуарай бүрилдэхэ хэрэгтэ буряад композиторнууд оролдолго гаргаха ушартай. Авторай һанал бодолнуудые сценэ дээрэ бэелүүлхэ иимэ театрай бии байһаниинь республика дотор театральна хүгжэмэй хүгжэлтэдэ түлхисэ боложо үгэхэ ёһотой ха юм. П. Берлинский Б. Ямпилов хоёрой «Баяр» гэһэн хүгжэмтэ драмые табиһаар дүшэн жэл үнгэрөө. Энэ хугасаа соо национальна оперын хүгжэмэй удхые сценэ дээрэ гаргаха талаар театр тодорхой ёһо заншалнуудтай болонхой. Бэшэһэн зохёолнуудта манай театрай коллектив гамтайгаар хандаха ёһотой гэжэ композиторнууд этигэхэ эрхэтэй.

Мүнөө үедэ национальна хори шахуу элдэб жанрай оперо репертуар соо тоологдоно. Эртэ урда сагые зураглан харуулһан арадай үльгэр түүхэһээ эхилээд, революциин, граждан дайнай болон мүнөө үеын темээр бэшэгдэһэн национальна оперонууд тухай хэлэгдэнэ. Тиимэһээ театрай сценэ дээрэ табигдахаар зохёолнууд бии гээшэ. Һүүлэй табан жэлэй туршада национальна репертуарай байдал ямар байнаб? М. Фроловой «Энхэ Булад баатар» гэһэн оперо репертуар соо бүхэ һууриня олонхой. Сценическэ дүшэн жэлэй түүхэтэй буряад эрхим энэ оперо репертуарта үлэхэ ёһотой, тиихэдээ саг үргэлжэ мүлирүүлэгдэжэ байхал зэргэтэй. Б. Ямпиловай «Шэдитэ нюуса» гэжэ хүүгэдтэ зорюулагдаһан оперо репертуар соо мүн лэ бүхэ һуури эзэлдэг. Тиибэшье эдэ зохёолнууд үнинэй табигданхай ха юм. Гансал Б. Ямпиловай «Һүрөөтэ жэлнүүд» гэһэн оперо манай театрта национальна шэнэ зүжэг болоно. Теэд жэл соо энэмнай бага гэжэ һанагдана. Национальна академическэ театрта сезон бүхэндэ үндэһэн шэнэ оперо табигдаха, үгышье haa урдань табигдаһан зүжэгүүдһээ али нэгыень шэнэлэн һэргээхэ һэн гэжэ хүлеэхэ эрхэтэйбди.

Гэбэшье мүнөө репертуарай түсэб ехэ. Жэшээлхэдэ, мүнөө үе сагта зорюулагдажа, моральна темэдэ зорюулагдаһан хүгжэмөөршье, мүн драматургическа талаараа онсо илгарһан Д. Аюшеевэй «Саян» гэһэн оперын табигдахые хүлеэнэбди. Гэхэ зуура эндэ либреттэдэнь дутагдалнууд баһал бии юм.

Найруулан табихаар дурадхагдаһан зохёолнуудта театр үндэр эрилтэтэйгээр хандаха ёһотой байгаа. Үгэнүүдэй ба хүгжэмэй талаар заһан нэмэлгэ хадаа зүжэгые найруулан табихада, хэды туһатай гээшэб.

Найруулан табигшадай зүбшэлөөр авторнуудтаа заһуулһан классическа зохёол мүнөө үедэ мэдээжэ оперонууд болонхой ха юм. Партитурын ямар нэгэн үзэгдэлнүүдые нэмээд гү, али хорооход, композиторнууд зохёолой үйлэнүүдтэ өөрынгөө һанамжануудые оруулха жэшээтэй. Эндэ голхорхоор юумэн үгы, авторта хандаһан театрай эрилтэнүүд үни холын заншалтай юм.

Ехэнхидээ үндэһэн оперонуудта литературна үндэһэниинь, либреттэнь дутагдалнуудтай байдаг, харин хүгжэмэй драматургиин талаар заримдаа алдуунууд гарадаг гээшэ.

Классическа ба мүнөө үеын оперонуудай хажуугаар театральна шэмэглэлшьегүй эстрадна оперонууд бии боложо байна. Эдэ оперонуудай авторнууд залуушуулда дүтэ ойлгосотой. Юундэб гэхэдэ, мүнөө үеын дуу, хатартай залуушуулые танилсуулна бшуу.

Тиимэһээ В. Усовичой эстрадна оперонуудые манай театрай харуулан табиһаниинь ехэл һайшаалтай. Гэхэ зуура туршалгын гэхэ гү, али залуушуулай театрай найруулан табиһан «Корчагин тухай домог» үндэр ехэ хэмжээндэ хүрэжэ шадаагүй. Гэбэшье тэрэнэй табигдахада зал соо хүн зоной, илангаяа залуушуулай лаб багтажа ядатараа сугларһые һаная.

Зүгөөр В. Усовичой «Зээр-Далайн хүбшэ номо» гэһэн эстрадна хоёрдохи оперо бүришье һонирхолтой. Юундэб гэхэдэ, эндэ эстрадна хүгжэмэй уран арга зүйлнүүдые буряадай пентатоническа аялгануудтай нягтаар холбожо шадаа.

Шагнагшадые, залуушуулые оперно жанртай танилсуулха хэрэгтэ залуушуулай театрай оруулһан хубита ехэ. Тиимэһээ залуу артистнуудай коллективэй хүтэлбэрилэгшэ, театрай ахамад хормейстер Б. А. Кимэй эхилһэн һайн хэрэг үргэлжэлүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ һанагдана.

Нэмэжэ хэлэхэдэ, һайнаар табигдаһан зүжэгүүдтэ гамтайгаар хандажа, мүнөө үеын репертуарhaa ямаршье шалтагаангүйгөөр тэдэниие болюулха хэрэггүй. Жэшээлхэдэ, А. Холминовой «Анна Снегина», Т. Хренниковой «Шуурган соо» гэхэ мэтын һайнаар табигдаһан оперонууд ямар шалтагаануудhaa боложо орхигдоо гээшэб?

Тиихэдэ үшөө нэгэ һүүлшын асуудал «классова зүжэг» гэхэ гү, али «олзо оруулдаг зүжэг» гэһэн хөөрэлдөө шагнаха ушар болодог. Жэшээлхэдэ, опереттые гү, али хүгжэмтэ комедиие табиха тухай хөөрэлдөөнэй үедэ тиимэ асуудал табигдадаг. Дээдэ гү, али доодо «зиндаагай» жанрнууд гэжэ хубааха ушар тон буруу, энэмнай хуушарһан хөөрэлдөөн гээшэ. Ж. Оффенбахай, Ш. Лекогой, И. Кальманай опереттэнүүд удха муутай, муу хүгжэмтэй гэжэ болохо аал? Мүн И. Дунаевскиин, Д. Кабалевскиин, Д. Шостаковичой, Г. Свиридовэй, А. Петровой болон бусад мэдээжэ композиторнуудай зохёолнууд бүхы орон соомнай табигдана ха юм. Ондоо хотонуудhaa ерэһэн хүгжэмтэ комедиин театрнуудай Улаан-Үдэдэ айлшалхада харагшад олоор сугларна бэшэ гү?! Репертуар соогоо театрай нэгэ хэды хүгжэмтэ комединүүдые оруулаа haaнь, театрта дуратайшуул баярлахал һэн.

О. КУНИЦЫН,
искусство шэнжэлэлгын кандидат.

КОНСТАНТИН ФЕДИНЭЙ МУЗЕЙ

САРАТОВ. Волго мүрэн дээрэхи хотын хүн зон нютагайнгаа уран зохёолшо Константин Федин тухай дурасхаалые наринаар сахижа байдаг юм. Уран зохёолшын дурасхаалта музей һая эндэ нээгдээ.

Уран зохёолшын литературна болон ниитын-политическэ ажал ябуулгань арбан нэгэн зал соо харуулагдана. 1919 ондо Сызрань хотодо эмхидхэгдэһэн ба тэрэнэй түрүүшынгээ рассказые толилуулһан «Отклики» гэжэ журналай хоморой номернууд эндэ табигданхай. 1920 оной июлиин 16-да Коминтернын II конгресс дээрэ «Петроградска правда» газетын редакциин Фединдэ үгэһэн мандат бии.

Фединэй Германида һураһан тухай хөөрэһэн олон фото-зурагууд болон документнүүдые ГДР-һээ эльгээһэн байна. Зохёолнуудайнь түрүүшын хэблэлнүүдые, гар бэшэгүүдые, ондо ондоо жэлнүүдтэ буулгагдаһан зурагуудые, фронтдо ябахадаа Фединэй хэһэн тэмдэглэлнүүдые «Известия» газетын корреспондентээр Нюрнбергскэ сүүдлэлгэ дээрэ байхадаа хэһэн тэмдэглэлнүүдые уран зохёолшын басаган Нина Константиновна бэлэглээ.

Хилын саанаhaa ТАСС АПН

ТУСХАЙ КОМИТЕДЭЙ СЕССИ

НЬЮ-ЙОРК. Буу зэбсэгүүдые хуряалгын талаар бүхэдэлхэйн конференцидэ бэлдэхэ тусхай комитедэй ээлжээтэ сесси ООН-ой штаб-байшанда нээгдээ. Уласхоорондын иимэ хуралдаа зарлаха дурадхал Советскэ Союз оруулһан юм.

Комитедэй гэшүүд шэнэ түрүүлэгшые һунгаа. Шри-Ланкагай зүгһөө ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ И. Фонсека түрүүлэгшэнь болобо. И. Фонсека үгэ хэлэхэдээ, буу зэбсэгүүдые хуряалгын талаар бүхэдэлхэйн конференци зарлалга ехэ удха шанартай, иимэ конференци ООН-ой Генеральна Ассамблейн хоёрдохи тусхай сессиин һүүлээр 1982 ондо үнгэргэгдэжэ болохо байгаа гэжэ тэмдэглэбэ. Буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалнуудые шиидхэлгын, тэрэ тоодо бүхэдэлхэйн конференци зарлалгын талаар ООН-ой гэшүүн-гүрэнүүдэй гаргаһан оролдолго, хүсэлэлгэ уласхоорондын оршон байдалай улам шахардуу боложо байһан, буу зэбсэгүүдые, түрүүшын ээлжээндэ ядерна зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрэлгын үргэлжэлжэ байһан үедэ онсо шухала удха шанартай болонхой гэжэ тэрэ тусхайлан тэмдэглэнэ.

Комитедтэ эхилһэн юрэнхы дискуссиhaa харахада, олонхи делегацинууд сессиин шиидхэхэ зорилгонуудта бүтэмжэтэйгөөр хандана, тиимэ конференцидэ бэлэдхэлэй тодорхой хэмжээнүүдые бэелүүлхэ гэжэ оролдодог байһаниинь элирнэ. Холбоото Штадуудай, Великобританиин ба эдэнэй ойрын союзнигуудай баримталдаг хараа бодол эндэхи хөөрэлдөөнүүдэй ниитэ шэглэлдэ эрид зүришэнэ. Сессиин үзэмжэдэ Америкын ба Англиин делегадуудай табиһан документнүүдһээ харахада, конференцидэ бэлдэлгын ба тэрэниие үнгэргэлгын хэрэг урагшань дабшуулха арга бэдэрэлгэдэ тэдэ оронуудай правительствануудай хабаадаха хүсэлэнгүй байһаниинь элирнэ.

БУРУУШААЛГЫН ҮДЭР

МАДРИД. НАТО-да Испаниин оролгые буруушааһын тула эндэ үнгэргэгдэһэн үдэртэ Испаниин нийслэлэй ба оршон тойронхи нютагуудай хэдэн арбаад мянган зон хабаадаба. НАТО-е буруушаадаг комитедэй, олониитын элдэб эмхинүүдэй, зүүнэй үзэлтэй партинууд болон профсоюзуудай үүсхэлээр энэ үдэр эмхидхэгдэһэн байна. Мадридай ехэ паркнуудай нэгэн дотор энэ асуудалаар ниитэ национальна референдум үнгэргэхэ эрилтэтэй хандалга бэшэгтэ гар табилга эмхидхэгдэһэн, НАТО-е буруушааһан кампаниие бүри эдэбхитэй болгохые уряалһан листовконууд ба номууд тараагдаһан байна.

НАТО-да Испаниин оролгые буруушааһан үдэр олон мянган зоной хабаадалгатай митингээр дүүрэбэ. Олониитын хэдэ хэдэн эмхинүүдэй ба зүүнэй үзэлтэй партинуудай түлөөлэгшэд эндэ үгэ хэлээ.

Митингдэ хабаадагшад НАТО-да Испаниин оролгые буруушааһан тэмсэлээ улам үргэдхэхэ, Хойто-атлантическа договорой эмхиин эзэрхэг түримхэй удха шэнжые тайлбарилха, правительствын атлантическа политикада эсэргүүгээр ороной олониитын һакал бодолые элсүүлэн жагсааха үргэн ехэ кампани эмхидхэхыень бүхы испан арадые, политическэ партинуудые уряалһан хандалга митинг дээрэ баталан абтаһан шиидхэбэри дотор найруулагданхай.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

УЛААН-БААТАР. ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ СЛЁТ. Монголой Арадай революциин 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй интернациональна слёт болобо.

Монголой Арадай Республикын бүхы ажалшадта хандаһан бэшэг слёт дээрэ баталагдаа. Үйлэдбэриин түрүүшүүл долоодохи табан жэлэй түрүүшын жэлые габшагай ажалай жэл болгохо, үйлэдбэриин ашаг үрые саашадань улам дээшэлүүлхэ зорилго табиһан ажалша коллективүүдэй үүсхэл бүхы аргаар дэмжэхыень тус бэшэг дотороо уряална. Үндэһэн кадрнуудые бэлдэхэ, шадабари мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ хүдэлмэриин дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ, интернациональна бригадануудай ба «Найрамдал—Дружба» гэһэн экипажнуудай хүдэлөөе улам үргэдхэхэ шухала гэжэ хандалга дотор тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

РИМ. АЭРОПОРТ ДЭЭРЭ БАРИГДАБА. Масонско «П-2» ложо гэдэгэн эхи табигша, хилын саана зугадан гараһан Личо Джеллиин басаган — Мария-Грация Джелли гэгшые Италиин полици Римэй аэропорт дээрэһээ барижа хаагаа. Италиин хуулинуудта зүришэн тогтоогдоһон, мүн хэдэн олон гэмтэ ябадал ба хорото үгэсэлгэнүүдтэ хабаадаһан «ложо» гэдэгэй нюуса документнүүд тэрэнэй чемоданай нюуса оёорһоо олдоо юм ха. М. Г. Джеллиин һүүлэй үедэ Латиин Америкын хэдэн оронуудаар ябаһаниинь элирүүлэгдээ.

«П-2» ложо гэдэгэй гэшүүдэй списогэй Италиин хэблэлдэ тунхаглагдахадань, гурбан министрэй, засаг барижа байһан партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ба тусхай албануудай дээдэ тушаалтадай нэрэнүүд дурдагдаһан юм. Тэрээнһээ уламжалан, Италиин правительство тушаалhaa бууһан байгаа. «П-2» ложо гэдэгэй хэрэг мүнөө мүрдэгдэжэ байнхай.

НЬЮ-ЙОРК. ПАКИСТАНАЙ ПАРТИНУУДАЙ ЭРИЛТЭ. Генерал Зия-уль-Хакай сэрэгэй засые буруушаадаг Пакистанай политическэ хэдэн партинуудай хамтын мэдүүлгэ дотор политическэ хэрэгээр хаагдагшадые сүлөөлхэ, бүгэдэ ниитын демократическа һунгалта һаяар үнгэргэхэ эрилтэ табигдана гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентство Карачиhaa мэдээсэнэ. 1979 оной апрельдэ саазалагдаһан премьер-министр З. А. Бхутто хүтэлбэрилэгшэтэй байһан Пакистанай арадай партиин түлөөлэгшэд мэдүүлгэдэ гар табигшадай дунда бии.

ХАНОЙ. СОВЕТ ШАГНАЛНУУД БАРЮУЛАГДАА. Вьетнамай гүрэнэй ба олониитын хэдэн ажал ябуулагшадта Советскэ правительствын шагналнууд эндэ барюулагдаба. Аха дүүгэй хани барисаае Вьетнамай ба Советскэ Союзай хоорондын түгэс харилсаа холбоое хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулагшад СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнагдаа.

СРВ-гэй Национальна суглаанай Түрүүлэгшын орлогшо Фан Ань шагнагдагшадай үмэнэһөө үгэ хэлэхэдээ, эдэнэй ажал ябуулгые үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Советэй Президиумдэ, нүхэр Л. И. Брежневтэ өөртэнь гүнзэгы баясхалан хүргэбэ. Вьетнам арад В. И. Ленинэй орондо, Агууехэ Октябриин Эхэ орондо үнинһөө хойшо гүн ехэ баяр баясхалангай мэдэрэлээр нэбтэрэнхэй гэжэ тэрэ хэлээ.

ТЕГЕРАН. ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ ШЭНЭ МИНИСТР. Ороной гадаадын хэрэгүүдэй министрэй тушаалда Мир Хосеин Муса-ви-Хаменейе томилхо гэһэн премьер-министр М. А. Раджаин ба Иранай саг зуурын Президентскэ советэй дурадхалые Иранай парламент олонхиин дуугаар батална. Энэнь засаг барижа байгша республиканска исламска партиин Центральна Советэй гэшүүн, тус партиин хэблэлэй органай — «Джомхурийе эслами» гэжэ газетын ахамад редактор юм.

МАПУТУ. ТРИБУНАЛАЙ ШИИДХЭБЭРИ. Мозамбигай сэрэгэй-революционно трибунал республикада эсэргүү хорото һүйдхэлэй ябуулга, шпионаж хэһэнэйнь түлөө контрреволюционно бүлэг этэгээдүүдые сүүдлэбэ. Сүүдлэгдэһэн долоон хүнэй хоерынь саазалагдахаар зэмэлэгдээ. Тэдэнэй дунда ЮАР-ай эрхэтэн — Урда Африкын тагнуулай агент Э. Кау гэдэг бии. Энэнь байгша оной январиин 30-да Мапутугай оршон тойронхи Матоле тосхониие ЮАР-ай десантнигуудай зэрлиг бүдүүлигээр добтолон хюдаха ябуулга бэлдэлсэһэн байна.

ИТАЛИ ДУРАА ГУТАНГИ

РИМ. Асуудалнуудые нюуса далдаар шиидхэхэ, бусад хамаатантан зүбшэлэнгүн, «Юрэнхы дэлгүүрэй» оронуудаа нэрэһээ һанамжа хэлэхэ гэһэн Англиин, ФРГ-гэй ба Франциин һэдэлгэнүүдые Италиин правительство эрид буруушааба. «Афганистанай асуудал» гэдэг тушаа «Юрэнхы дэлгүүрэй» оронуудай дурадхалнуудые Англиин, ФРГ-гэй ба Францинн гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Лондондохи уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэһэн ушар Италиин зүгһөө дураа гутаха ябадал үүсхэһэн байна.

Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын мэдүүлгэ дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: «Европодохи нүхэсэлэй хэрэгтэ баруун тээхи бусад гурбан оронһоо бага бэшэ харюусалга Италиин даадаг байһаниинь элитэ». Гурбан талын хабаадалгатай уулзалгые «тон харша ба үрэ гарахагүй ябуулга» гэжэ гадаадын хэрэгүүдэй министерство нэрлэбэ.

ҺОНИРХОЛТОЙ ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭБЭ

Сампиловай нэрэмжэтэ республиканска уран зурагай музейдэ Дүтын зүүн зүгэй араб оронуудай уран зураашадай выставкэ һаяхан нээгдэбэ. Буряадай арадай уран зурааша С. Ринчинов выставкэ нээлгэ дээрэ үгэ хэлэжэ, улаан торгон лентыень хайшалан, суглараграшадые выставкын залда орохыень уряа.

Түс выставкэдэ Зүүн зүгэй арадуудай искусствын гүрэнэй музейн фондодо ородог 34 картина асарагдаһан байна. Дүтын Зүүн зүгтэ ородог Ирак, Египет, Сири, Йеменэй Арадай Демократическа Республика болон Иордани — эдэ табан оронoй оюун бэлигтэ уран зураашадай бүтээлнүүд манай харагшадта һайшаагдахань гэжэ түрүүшын үдэрһөө эли байгаа.

...Выставкын зал уруу орон сасуугаа, Ирагай уран зурааша Фуад Джихадай бүтээһэн «Ульгэр» гэһэн миниатюрые харагшад үни удаан һайшаан зогсоно. Арадайнгаа аман зохёолой образуудые уран зураашын тааруу зохидоор бүридүүлһэн, алтан угалзануудаар шэмэглэһэн энэ зураг суута араб үльгэр —«Мянга нэгэн һүнинe» эжэлүүдгүй һануулна.

Египедэй нийтэ-политическэ ажал ябуулагша, бэлигтэй уран зурааша эхэнэр Эфлатон гэһшын «Банаанай модон», «Хлопок суглуулагшад», «Кукуруза» гэжэ нэрлэгдэһэн зурагууд араб таряашадай ажабайдалые үнэн зүбөөр харуулна. Уран зураашын хэрэглэһэн спол арга тухай хэлээ һаа, зурагайнь хүнгэн ритмикэ, шэрэ будагайнь онсо үнгэ, түрхисые тэмдэглэхээр байна.

Мүн лэ Египедэй уран зурааша Мохаммед Овейс «Асуанай плотина», «Египедэй таряашад» гэхэ мэтэ һонирхон харамаар ехэ зурагуудые бүтээһэн байна.

Тиихэдэ залуу уран зурааша Али Галаф (НДРЙ) элдэб орёо түхэл хэлбэригэй зурагуудые бүтээжэ, бэлигшэд барая туршана хаш. Тэрэнэй «Баян үргэсын баяр» гэһэн зурагынь һолонгошуу һайхан үнгөөрөө аппликаци һануулна, харин «Амгалан байдалай түлөө», «Пейзаж» гэһэн зурагуудайнь шэрэ хүхэбтэр хүйтэн шэнжэтэй. Тиихэдэ эдэ зурагуудынь удхаараа, хэрэглэһэн онол аргаараа тэд ондоо байбашье, мүн лэ һонирхолтойгоор харагдана.

Уран зураашадай олонхинь франца ба совет уран зурагай һургуулинуудые дууряана. Түрэл Сириингээ эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ болоһон эрэлхэг зоригтой түрэл арадтаа совет һургуулиин эрхим шабинарай нэгэн болохо Аблель Манан Шамма өөрынгөө зурагуудые зорюулна. Тиихэдэ абстракционис шэглэлэй уран зурааша Дурра гай франца хүмүүжэлтэй байһыень гансахан «Композици» гэжэ зурагайнь түхэл маягаар элирхэйлэн тодорхойлнобди.

Бүхыдөө хүтижэжэ байтаа эдэ оронуудай искусствын мүн лэ хүгжэн һалбарһаниие, зураашадайнь түрэл арадайнгаа уран һайханай болото баялигуудые ашаглан, үдэрһөө үдэртэ шэнэ амжалтануудые түйлажа байһаниие энэ выставкэ гэршэлэн харуулна.

Аяар Москвaһаа тус выставкые Буряад оронд омнай асаралсажа ерэһэн Дүтын Зүүн зүгэй арадуудай искусствын музейн хүдэлмэрилэгшэд Ю. Широков, Ю. Шашкин гэгшэд харагшадые хүндэтэйгөөр хүлеэн угтажа, уран зураашад тухай һонирхолтой хөөрөө дэлгэнэ...

Эрхүү хотодо амжалта ехэтэйгээр харуулагдаһанайнгаа удаа энэ выставкэ Улаан-Үдэ хүрэжэ ерээ. Саашадаа тэрэ Красноярск, Хабаровск, Владивосток болон Зүүн Сибириин ба Алас Дурнын бусад хотонуудаар аяншалха юм.

Б. ДЫМБРЫЛОВА,

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: араб оронуудай уран зурагай выставкын зал соо.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

Һурагшадай лагерь

Хүрбын туршалга-үйлэдбэриин ажахыда ажалай болон амаралтын лагерь нээгдэбэ. Улаан-Үдын ахамад классуудай һурагшанар эндэ эгээн түрүүлэн ерээ. Эндэ унталгын гурбан гэр, столово, амаралтын талмай бариглданхай. Һурагшад сэбэр агаарта амархынгаа хажуугаар хүдэлмэрилжэ, уһалагдадаг газарта огородой элеэ таряжа ургуулха юм.

Загарайн районой долоон ажахынуудта ажалай, амаралтын лагерьнууд бологдажа, зунай сагта ахамад классуудай үхибүүд хонинoй ноһо хайшалха, үбһэ хуряалта дээрэ ... хэ, огородой ургамал харууһалга хэхэ юм.

Загарайн районой ... Улаан-Үдэ хотын ... зуугаад һурагшад ни... герьнуудта зунайнгаа ... ралтые үнгэргэхэ болоно.

Д-Д. ЦЫБЕНОВ.

ҮХИБҮҮДЭЙ АЯГ ААША ҺЭРГЫЛХЭ

Һуралсалай жэл дүүрэжэ, үхибүүднай үйлсэ гудамжаар, талмайн сэсэрлигүүд соо сүлөөтэй сагаа үнгэргэжэ байнхай. Эдэнэрэй олонхинь зунай амаралтын үедэ пионернүүдэй, ажалай болон амаралтын лагерьнуудта, һурагшадай үйлэдбэриин бригаданuудта ошожо, сэбэр агаарта амарха, сэнгэхэ, нүгөөдүүлынь холын аяншалгада хабаадаха аргатай болоно гээшэ. Зүгөөр эдэнэр дээрэ нэрлэгдэһэн хэмжээ ябуулгада хабаадуулагдахадаа, зарим нэгэнииинь тоомоо таһархаяа һанадаг. Зунай эдэ һарануудай туршада «хүшэр» үхибүүдэй дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри хаа-хаанагүй ябуулжа байха гээшэ профсоюзай, комсомолой организацинуудай, арадай тэгээрэлэй, милициин хүдэлмэрилэгшэдэй нангин уялга болоно.

Түмэр замай Улаан-Үдэ станциин дэргэдэхи дотоодын хэрэгүүдэй таһагай һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаг инспекциин хүдэлмэрилэгшэд хараалагдаһан комплексно түсэбэй ёһоор ехэ хүдэлмэри ябуулдаг, эмхидхэдэг болонхойбди. Үнгэрһэн һуралсалай жэлэй туршада һургуули болон һуралсалай газарнуудта манай таһагай хүдэлмэрилэгшэд 453 дахин хөөрэлдөө үнгэргэһэн, 141 лекци уншаһан байгаа. Тингэжэ түмэр зам дээрэ хүдэлдэг хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үхибүүдые гэр байрадаа яагаад хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй алдуу, эндүүнүүл тухай жэшээнүүдые хэрэглэжэ байгаад хөөрэлдөө, лекцинүүдые үнгэргэдэг болоо. Энэ хүдэлмэримнай аша үрэ һайнтай байһанаа харуулжа захалаа. Гэхэтэй хамта түмэр замай линиин захаар ажаһуудаг зарим айлнуудай үхибүүд хуули буса аашануудые үүдхэхээ һанана. Илангаяа шэнээр бии болгогдоһон һуурин тосхон, шэнэ байрануудта зөөжэ ерэгшэдэй үхибүүдэй дунда ниимэ юумэн үзэгдэнэ гээшэ.

Түмэр зам шадар наадахада аюултай һэн тула үхибүүдэй эндэ сугларха, наадаха газар бэшэ гэжэ ойлгуулагдана. Үхибүүдэй түмэр замай линидэ дүтэ үзэгдэбэл, тэдэнние гэр бүлэдэнь эльгээхэ, шухала хэмжээ абаха асуудалда гол анхарал хандуулагдана. Жэшээнь, Улаан-Үдын юһэдэхи дунда һургуулиин долоодохи классай һурагшад Леня Мясников, Алеша Шишкин гэгшэд түмэр харгын захада ерэжэ, үнгэржэ ябаһан ашаанай поездые шулуугаар шэдэжэ оробо ха. Тиигэһээр байтарнь электричка ерэбэ. Тэдэнэй нэгэн баһал поездын сонхые шулуугаар шэдэжэ мэдээ. Шэлэй бутардаһан электричкэ соо һуужа ябаһан Нестеренко гэгшын нюдэ руу орошоо ха юм. Тэрэнние Заудинск станци дээрэһээ дары түргэн больницада абаашаха хэрэг гараа. Мүн байгша оной майн гурбанай үдэр 52-дохи һургуулиин арбаад һурагшад Октябрьска посёлогой захаар үнгэрдэг түмэр зам дээрэ машинын мөөрнүүдые суглуулаад, гал түлижэ эхилээ. Энээниие обёорһон машинист поездоо арай шамай зогсоожо үрдеэ ха юм.

—Түмэр харгы дээрэ юундэ гал носообо гээшэбта?— гэжэ эдэ үхибүүдһээ асуухада:

— Поездын хойнохи фонаринь абаха гэлсэһэн байгаабди, — гэжэ эдэнэр харюусаба.

Энэ поездын зогсоод байхада, үхибүүдэй фонарь абажа байхые хажуугаарнь үнгэрһэн ехэшүүл харааһаншье һаа, машинистдэ хэлээгүй, туһалаашьегүй ха юм. Мүн майн 4-нэй үдэр Алеша Пенев, Андрей Масличенко, Миша Старинщиков гэгшэд түмэр харгын рельс дээрэ шулуу суглуулжа табиһан байгаа. Энээниие обёорһон машинист поездоо түр зуура зогсоожо үрдеэгүй ха. Эндэ Алеша Пенев гэмэлтээ. Эндэ түмэр харгы дээрэ үзэгдэдэг усалта олон ушарнуудые тоолоһонойшье үлүү ха. Түмэр харгы дээрэ авари тохёолдуулһан үхибүүд, тэрэнэй түрэлхид хуулиин харюусалгада хабаадуулагдадагынь эндэ эли болоно.

Зарим үхибүүд ашаанай поезддо һуугаад, нүгөөдэ станци хүрэтэр зайгуулгахаяа һанана. Нигэжэ ябаха үедөө үхибүүд поездын абажа ябаһан ашаа — машина, техникэ эбдэнэ, эд бараа хулгайлна. Энээнэйнгээ түлөө сүүдэй урда зогсохо баатай болоно. Эдэ бүгэдые саг соонь элирүүлхын хойноһоо милициин хүдэлмэрилэгшэд үдэр һүниие илгадгүй станцинууд дээрэ дежурлажа, арадай ажахын зөөри хамгаална, үхибүүдые гэмтэ ябадалһаа һэргылнэ.

Дээрэ хэлэгдэһэн баримтануудһаа тобшолол хэхэдэ, эндэ гансахан үхибүүд зэмэтэй бэшэ. Нэн түрүүн, һургуули, түрэлхид эдэнэрэйнгээ жаяг заршам, журамаа, аяг аашаяа хубилгаһыень саг соонь элирүүлхэ, шухала хэмжээ абаха, һэргылэмжын хүдэлмэри ябуулха уялгатай аад, тэрэнээ хангалтагүйгөөр дүүргэнэ гээшэ. Энэ талаар предприяти, эмхи зургаануудай комсомолшууд үхибүүдэй дунда ябуулха хүдэлмэреэ огто мартанхай гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй. Түмэр замай транспорт дээрэ үхибүүдэй дунда ябуулагдадаг бүхы хүдэлмэреэ суг эрхилдэг болоо һаамнай, тэдэнэй зүгһөө журам, заршам эблэлгэ үсөөрхэл һэн.

Л. УЛАНОВА,
түмэр замай Улаан-Үдэ станциин дэргэдэхи дотоодын хэрэгүүдэй таһагай хүдэлмэрилэгшэ.

КУБОГАЙ ЭЭЗЭД ТОДОРБО

ҺУР ХАРБАЛГААР СССР-эй КУБОГТА ХҮРТЭХЫН ТҮЛӨӨ МУРЫСӨӨН

Һур харбалгаар СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө мурысөөнэй дүрбэдэхи үдэрэй эхилхэдэ, эхэнэрнүүдэй болон эрэшүүлэй дунда хэнэй илажа, энэ үндэр дээдын шагналда хүртэхэ байһыень уридшалан таажа хэлэхэ хүнүүд олдобогүй. Ушарынь юуб гэхэдэ, мэргэшүүлэй үрэ дүнгүүд адлирхуу байгаа бшуу.

Энэ үдэр эхэнэрнүүд болон эрэшүүл 50,30 метрһээ харбаба.

СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй суглуулагдамал командын гэшүүн Наталья Бутузова (Москва) долоон жэлэй туршa соо һур харбахадаа, толотомо амжалта, илалта түйлаа. Тэрэ тренер Мамашевай хүтэлбэри доро Ташкентдэ номо годли түрүүшынхеэ гартаа абаа һэн. Урдаа табиһан зорилгоёо заабол хүрэхэ гэһэн эрмэлзэлтэй байһан дээрэһээ тэрэ амжалтын орьёл өөдэ түргөөр дабшаа һэн. Өөһэдээшье бодоод үзэгты, Наташа орой-доол жэл хахадай туршa соо уласхоорондын классай спортын мастерэй норматив дүүргэһэн юм. Тингэжэ тэрэ оронойнгоо суглуулагдамал командын гэшүүн болоһон байгаа.

Энэ үе соо Н. Бутузова СССР-эй арадуудай VII Спартакиадын чемпион болоһон, Советскэ Союзай кубогта хүртэһэн, Европын ба дэлхэйн чемпионой нэрэ солоор алдаршаһан, Москвагай XXII Олимпиадада хоёрдохи һуури эзэлжэ, мүнгэн медаляар алдаршаһан намтартай. Байгша ондо Италиин Пунта-Алло хотодо болоһон дэлхэйн чемпионатда тэрэ нэгэдэхи һуури эзэлбэ.

— Олимпиадын урда тээ яһала һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһан аад, мурысөөнэй эхилхэдэ зүрхэ сэдьхэлээ ехээр хүдэлгэһэн байгаа гээшэ гүб? Юундэшьеб түрүүшын үдэрһөө урагшагүйдэжэ, хоёрдохи һуури эзэлээ һэм. Мүнгэн медальда хүртэхэ гээшэ нэрэ хүндэтэй юм бээзэ. Гэбэшье чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхые оролдоһон байгааб. Теэд яахаб. Спорт халаа спорт лэ ха юм даа, — гэжэ Наталья Бутузова мурысөөнэй эхилхын урда тээ уулзахадамнай хэлээ һэн.

Үнэхөөрөөшье, энэ хэлээшээ баталан гэршэлхэ гэһэн юумэдэл, мурысөөнэй гурбадахи үдэр хёрхо мэргэнээр харбажа, тэрэ 30 очкогоор урагшаа гараһан байгаа. Дүтын хоёр зайда мэргэлхэдээ, тэрэ 650 очко абажа, дүн хамта 2553 очкотойгоор илалта түйлаад, СССР-эй кубогта хоёрдохиёо хүртөө. Тиихэдээ Наташа гурбан зайда түрүү һуури эзэлһэн байха юм.

Нёдондо СССР-эй кубогта хүртэһэн Ольга Рогова (Ташкент, «Трудовые резервы») үндэр нэрэ зэргээ алдахагүйе хэды оролдобошье, түрүү һуури эзэлгэшые хүсэхэ аргагүй байшоо. Тиин Ольга 52 очкогоор гэзгэдэжэ, хоёрдохи һуурида гараа. Уласхоорондын классай спортын мастер Леся Бущак (Львов) М-1 упражнеэр харбахадаа, түрүүшын арбанайшье тоодо орогоогүй һэн. Зүгөөр һүүлшын хоёр үдэр тэрэ эдэбхитэй һайнаар харбажа, эршэтэйгээр урагшаа дабшан, 2487 очкотойгоор гурбадахи һуури эзэлбэ. Энэ халаа ороной хүдөөгэй спортсменүүдэй суглуулагдамал командын гэшүүнэй түйлаһан ехэ амжалта гээшэ.

Энэ жэлдэ арбадахи класс дүүргэһэн Ю. Шерейките (Клайпеда) түрүүшын гурбан мурысөөндэ М-1 упражнеэр 2520 очко абажа, шагналда хүртөө һэн. Һур харбахынгаа урда тээ тэрэ барилдаадшье, тамараадшье туршаһан, воленбол наадаһан, һэлюурдэлгын спорт эрхилһэн намтартай, гэбэшье энэ зүйлөөр ехэ амжалта түйлаба бшуу. Тэрэнэй һамган — уласхоорондын классай спортын мастер Л. Аржанникова нүхэртөө шадаха зэргээрээ туһалдаг.

— Кубогта хүртэхэб гэжэ ой ухаандаашье оруулаагүй һэм. Юуб гэхэдэ, оронoймнай бүхы шахуу бэрхэ мэргэшүүл эндэ сугларaa. Эдэнэй дундаһаа ходорон гараха гээшэ хүшэр хэрэг лэ. Би холоһоо харбаха дуратайб, зүгөөр эндэ дундуур, дүтын зайда амжалта түйлабаб. Жэшээнь, 50 метртэ 331 очко тудажа, хубиин рекорд тогтоогооб. Тиигэжэл нилээд урагшаа дабшаһан байнаб. Владимир Ешеев болон манай бусад суута мэргэшүүлые ахижа гараһандаа яаха аргагүй баяртайб,—гэжэ Сергей омогорхолтойгоор хөөрэнэ.

Владимир Максимов (Баку) гурбадахи шанда хүртөө. Нёдондо СССР-эй кубогта хүртэһэн Алексей Кислицын, Василий Трапезников, Станислав Забродский, Константин Школь..., Эрнест Чекмазов, Иосиф Файнштейн гэгшэд уда... [illegible]

...дэһэн байгаа. Тэрэнэй илалтада этигэхэгүйшье һэн. Юуб гэхэдэ, эгээл дүтын зайда һүүлшын годли табитараа, тэрэ түрүүлжэ ябаа бшуу. Гэбэшье 288-дахи годлинь СССР-эй кубогта хэнэй хүртэхые тодоруулха ёһотой байба. Эндэ Ешеевэй 27 очко абахадань, Украинын ССР-эй Шэнэ-Каховко хотоһоо ерэһэн С. Телига 30 очко тудажа, тэрэнние хүсэжэрхёо. Нигэжэ илажа гарагшые тодоруулхын тула хэнэйнь оло дахин арбые тудаһые тооложо гаргаха ушартай болобо. Эндэ Сергей Телига сагаалсын гол дунда оло дахин тудаһан байжа, СССР-эй кубогта түрүүшынхеэ хүртөө. Энэ халаа «Динамо» бүлгэмэй суглуулагдамал командын гэшүүнэй ехэ амжалта мүн.

Сергей Телига 28 наһатай. Арбан жэлэй туршада һур харбалгада хабаадана. Зургаан жэлэй урда тээ уласхоорондын классай спортын мастер болоо һэн. Һүүлэй хоёр жэл соо тренер Вадим Резниковэй хүтэлбэри доро һорилго хэхэдээ, үрэ дүнгүүдэе эрид дээшэлүүлһэн байха юм. Энэ жэл тэрээндэ илангала амжалта асарба. Украинын чемпионой нэрэ зэргэдэ хоёрдохёо хүртөө. «Динамо» бүлгэмэй Түбэй соведэй кубогта хүртэхын түлөө һаяхан Алма-Атада болоһон түгэсхэлэй үдэр соо дэлхэйн чемпионкотой ана-мана тулалдаһан аад, һүүлшэг тээшээ эсэжэ, дүршэл шадабаригүйдэжэ, дүрбэдэхи һуурида туригдэшэһэн байна. Тэрэ 70 метрһээ харбахадаа, илалта түйлаба. Энэнь халаа бэлигтэй бэрхэ залуу спортсменэй ехэ амжалта болоно. Уласхоорондын классай спортын мастернууд Л. Шикота, И. Леонова, Т. Мальцева, Лх. Дабаева гэгшэд удаадахи һууринуудта гараба.

Эрэшүүлэй дунда шанга тэмсэл болоо. СССР-эй абсолютна чемпион, дэлхэйн рекордсмен, ороной кубогта дүрбэ дахин хүртэһэн Владимир Ешеев (Шэтэ, «Динамо») илажа гараха аабза гэжэ сүтларагшад ехэтэ хүлеэ... [illegible] залуу харбагшад байһанайгаа түлөө түсхай шангууд та хүртөө. Спортын бүлгэмүүд тусхай шагналнууд мэргэшүүлдэ барюулаа.

— Мурысөөн һайнаар хидхэгдээ. Энэ талаар манай республикын физкультура ба спортын комитет, спортын бүлгэмүүд, эдэбхитэй эхэ хубитаяа оруулһан байна. Кубогта хүртэхын түлөө мүнөө жэлэй мурысөөндэ эдир хүбүүд, басагадай суглуулагдамал командануудай бүридэлдэ түрүүшынхеэ оруулагдаа. Юуб гэхэдэ, һур харбалгаар эдиршүүлэй дунда Европын кубогта хүртэхын түлөө мурысөөнүүд хэшодоо үнгэргэгдэдэг болоо. Манай бэрхэ мэргэшүүлэй халажа абаха залуу хүбүүд, басагадай ургажа байһые мурысөөн харуулба. Гадна энэ мурысөөн августын эхиндэ Москвада үнгэргэгдэхэ СССР-эй чемпионатда бэлэдхэлэй һүүлшын шата болобо,— гэжэ ороной Спорткомитедэй гүрэнэй тренер Г. А. Гордиенко мурысөөнэй дүнгүүдые сосолхолоо тэмдэглэбэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ,
Б. ЦЫРЕМПИЛОВ,
манай тусхай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: эрхим һур харбагшадай нэгэн Станислав Забродский. Дэлхэйн чемпионка, СССР-эй кубогта хүртэһэн Наталья Бутузова. 3. Һур харбалгаар мурысөөнэй ахамад судья Б. Д. Санданов Анатолий Гармаевта шан барюулжа байна. 4. (Зүүн гарһаа) мурысөөндэ илагшад — В. Максимов, С. Телига, В. Ешеев.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ИЮЛЬ ҺАРЫН УЛАРИЛ

Байгша оной июнь һарада хэзээ хэзээнэйхиһээ хүйтэн, шииг нойтогүй үдэрнүүд оло дахин үзэгдөө. Тингэжэ хүдөө нютагуудай сабшалан, таряалангай гараса нилээд һаатаһан байгаа. Июнь һарын түрүүшын хахадта хуурай халуун үдэрнүүд болоһон һаа, хоёрдохиндонь хүйтэн, һалхитай байгаа бшуу. Илангаяа Улаан-Үдын, Сэлэнгын, Загарайн, Хорин, Хэжэнгын болон Баргажанай районуудта багаар ороһон хура бороо ургамалай гарасада нэмэри ехээр үгөөгүй. Гансал һарын һүүл тээ эдэ нютагуудта бага зэргээр аадар бороо ороһон байба.

Газаамнай зунай тэн — июль һара гараба. Энэ һарада сагай уларил ямар байхаб гэжэ хүн бүхэн һонирхоно гээшэ. Уларилай мэдээнүүдые хаража, шэнжэлжэ үзэхэдэ, июль һарада бүрхэгшэг, хуурай ... һарын туршада дунда зэргээр 13—18 градус дулаан болохо зэргэтэй. Энэнь нормоһоо 1—2 градусаар доошоо байха болоно. Тиихэдэ һарын туршада 70—90 миллиметр шахуу хура бороо орохоор багсаагдана. Энэнь нормо соогоо байхаар гэхэдэ болоно.

Һарын түрүүшын арбан хоногой туршада хура бороотой байха юм ха. Баруун-хойто зүгһөө секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха, һүниндөө 8—13, үдэртөө 20—25, республикын хойто районуудта һүниндөө 2—7, үдэртөө 15—20 градус дулаан болохо зэргэтэй.

Һарын хоёрдохи, гурбадахи арбан хоногуудта абаһаар хура бороотой байха. Мүн һарын һүүлшын үдэрнүүдтэ хура бороотой байха, зарим нютагуудта аадарлахаар хүлеэгдэнэ. Үдэртөө 23—27—28, һүниндөө 9—14 градус дулаан боложо, һалхитай байха.

БАМ-ай барилгашадай хүдэлжэ байһан газарта һарын туршада 70—90 миллиметр тухай хура бороо орохо, аадарлаха юм. Һүниндөө 5—10, 12—17, үдэртөө 16—21, 25—30 градус хүрэтэр дулаарха, бага зэргэ һалхилхаар хүлеэгдэнэ.

Н. АФОНИНА,
Улаан-Үдын гидрометобсерваториин директор.

АЛИНИИНЬ ЭРХИМЛЭГШЭ ААБ?

ГТО-гой зунай олон зүйлөөр «Труд» газетын шангуудта хүртэхын түлөө бүхэсоюзна дүрбэдэхи мурысөөн үнгэргэгдэбэ. Улаан-Үдэ хотодо «Труд» бүлгэмэй спортсменүүдэй дунда болоһон энэ мурысөөндэ республикын промышленна предприятинуудай, барилгын эмхинүүдэй спортсменүүд хабаадалсажа, хоёр үдэрэй туршада түрүү һуури эзэлхын түлөө мурысэһэн байна.

Мурысөөнэй түрүүшын үдэр «Бурятгражданпроект» институдай командын түлөөлэгшэ Надежда Антонова аха наһатайшуулай дундаһаа эрхимлэбэ. Хоёрдохи үдэрынь прибор бүтээлгын заводой эбтэй эетэй командын гэшүүд шалгаржа гараа. Түс командын гэшүүд — уран зурааша Б. Линхобоев, нормировщик Н. Рекунова, багсалагша А. Хабалова гэгшэд шалгарба. Мүн Сэлэнгын целлюлозо-картонно комбинадай слесарь Н. Шадрин ГТО-гой табадахи шатын зүйлөөр мурысхэдөө эрхимлэжэ шадаа.

«Бурятгражданпроект» институдай, «Теплоприбор» заводой командануд удаадахи һууринуудые эзэлээ. ГТО-гой зунай бүхы зүйлнүүдээр мурысөөнэй дүүрэхэдэ, командаараа эрхимлэгшэд тодорхо болоно. Мүнөө али командын эрхимлэхэнь үшөөл мэдэгдэнэгүй.

В. ДЕНИСОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Совэдүүдэй хүсэн арадһаа үндэһэтэй» — РСФСР-эй Верховно Совэдэй сессиин тоосоон. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. Хүтэлбэрилэгшэ: ажал хэрэгтээ партийна ёһоор хандалга. «Ажабайдалай эршэ» — С. Селиврын статья. Журналист студентнэрэй практика. «Түйлагдаһан дүнгүүд дээрэ» — Н. Дерчинай статья. Түрэл орон доторхи.

Гурбадахи хуудаһанда. «Совэдүүдэй хүсэн арадһаа үндэһэтэй» — РСФСР-эй Верховно Совэдэй сессиин тоосоон. Уласхоорондын шэнжэлэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Сурхарбаанай наадаһаа хэгдэһэн репортаж. Мэдээсэлнүүд. Сонюсхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Линия жизни»— телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 11.10— «Дуун хүнгэй суг үлдэгэ». 11.55—Телевизионно барималта фильмүүдэй программа. 12.25 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35—«Шинии ажал — шинии амжалтанууд». Кинопрограмма. 16.20 —Уласхоорондын конкурснуудай лауреат А. Корсаков наадаха. 16.35 — Н. Некрасов. «Ород эхэнэрнүүд». 17.05 — «Лето в Заборье» — телевизионно уран һайханай фильм. 18.10— «Арад зоной эрилтэ хангалга —бултанай хэрэг». Арад зоной эрилтэ хэрэглэмжэ хангаха албанай хүгжэлтэ тухай. 18.40— «Монголдо Арадай революциин илаһаар 60 жэлэй ойе угтуулан». «Экран хани нүхэдөө суглуулна». СССР—МНР.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). «Орбита» — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Саяан» — хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 20.25 — «Байгал» программа.

«Орбита». 20.55 — «Линия жизни» — телевизионно уран һайханай фильм (2-дохи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — СССР-эй арадай артист Ю. Гуляевай концерт. 23.40 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00 — Үхибүүдтэ. «Великое противостояние» — телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 14.05 — «Оперо зохёол» — телевизионно хүгжэмтэ фильм. 15.25—«ПТУ-да ямар, ямар мэргэжэлнүүд һургадаг бэ?» Ленинград хотын 45-дахи ПТУ тухай. 15.55 — «Горизонт».

Улаан-Үдэ. 17.00 — Үхибүүдтэ мультфильмнүүдэй программа. 18.00 — «Неподдающиеся» — уран һайханай фильм. 19.20—«Пионерия» — киножурнал.

«Орбита». 20.00 — СССР-эй Гүрэнэй академическэ арадай хатарай ансамблиин концерт. 20.25 — «Хани барисаан» — телевизионно журнал. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Гурбан нүхэд». 21.15 — Хүнгэн атлетикээр ехэ мурысөөнэй хада... 21.45 — «Арадай аялга хүгжэм». 22.00 — «Время». 22.35 — «Золотые литавры» — телевизионно уран һайханай фильм.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай бүрхэгшэг байха, зарим газарта саг зуура бороо орохо, аадарлаха. Баруун тээһэ секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 27—32, зарим районуудта 20—25 градус дулаан байха.

Улаан-Үдэдэ үүлэтэйшэг байха, бороо орохогүй. Үдэшэлэн тээшэ аадарлажа болохо. Баруун тээһээ секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 29—31 градус халуун байха.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-54-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-03549. Заказ № 158. Индекс 5901.